

VI ÄR AIK

- en studie om den organiserade fotbollshuliganismen

Av: Celie Claesson och Sara Löfvendahl

LUNDS UNIVERSITET

Socialhögskolan

SOPA63

HT-12

Handledare: Matts Mosesson

Examinator: Torbjörn Hjort

Abstract

Authors: Celie Claesson and Sara Löfvendahl

Titel: We are AIK – a study of the organized football hooligansim

Supervisor: Matts Mosesson

Why does some individuals choose to become hooligans, and what is it that make them choose to be part of a group with this destructive behavior? Is it violence that is the primary cause, or may there be other underlying factors? What part does identity development has, and is it possible to understand this youth phenomenon based on the idea that there is a transitional period in life?

The aim of this essay was to increase our knowledge of the phenomenon of organized football hooliganism and interpret how a hooligan experience those parts of his life that includes hooliganism.

The study was based on a qualitative content analysis of an autobiography as well as a literature and document review. To be able to interpret and analyze the autobiography, we choose to use the theory of symbolic interactionism and Erving Goffman's dramaturgical perspective. These theoretical points gave us an opportunity to analyze the autobiography from a new perspective.

The main outcome we reached in our analysis was that the main factor, for the choice of this lifestyle, is based on the unity that is to be found in this firm. Violent practice is not, as we first saw it, the primary reason for the members of Firman Boys.

Key words: Hooligansim, firms, identity, Firman Boys, symbolic interactionism

Nyckelord: Hooliganism, firmor, identitetsskapande, Firman Boys, symbolisk interaktionism

Förord

Vi vill först och främst tacka vår handledare Matts Mosesson för allt ditt stöd under uppsatsskrivandet. Din vägledning och ditt outtröttliga engagemang har varit en ovärderlig tillgång för oss. Vi vill även tacka våra familjer för det tålamod som de visat när kvällarna blivit sena och humöret har svängt. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för ett gott samarbete och många skratt under uppsatsarbetet.

”För mig handlar det om en kick. Att befinna sig i ett tillstånd av konstant rus. Många tar droger för att få det. Andra hoppar från branta stup med ett snöre runt foten. En del har ett grönsaksland som de gräver i och finner där kicken när vårens första sparris tittar upp ur marken. Andra människor finner kicken då de står på scen och uppträder och bland världens konstnärer finns det exakt samma känslor av eufori när det har skapats något revolutionerande i den världen. Det finns till och med folk som får ståpäls över att se sina aktier stiga i värde med några hundra procent. Vi slåss.”

(Höglund 2005, ss. 22-23).

Innehåll

1. Inledning.....	2
1.1. Problemformulering.....	2
1.2. Syfte.....	3
1.3. Frågeställningar.....	4
2. Bakgrund.....	4
2.1. Hur den organiserade huliganismen växt fram.....	4
2.2. Tidigare forskning.....	5
3. Teori och begrepp.....	8
3.1. Teoretiska utgångspunkter.....	8
3.2. Teoretiska begrepp.....	9
4. Metod.....	11
4.1. Val av undersökningsmetod.....	11
4.2. Metodologiska övervägande.....	12
4.3. Urvalsmetod.....	13
4.4. De valda metodernas förtjänster och begränsningar.....	14
4.4.1. <i>Strukturerad litteratur- och dokumentöversikt</i>	14
4.4.2. <i>Innehållsanalys av en berättelse</i>	15
4.5. Litteratursökning.....	16
4.6. Bearbetning av självbiografin.....	17
4.7. Validitet och reliabilitet.....	18
4.8. Arbetsfördelning.....	19
5. Etiska övervägande.....	19
6. Empiriredovisning.....	20
6.1. Huligan och inte supporter.....	20
6.2. Det starka brödrskapet.....	23
6.3. Rivalitet och troféjakt.....	24
6.4. Tydliga markörer och osynliga kodex.....	26
6.5. Våldet.....	28
6.6. Bakom huliganen.....	29
7. Analys.....	30
7.1. Identitet.....	31
7.1.1. <i>Social identitet</i>	32
7.1.2. <i>Roller</i>	33
7.1.3. <i>Främre och bakre regionen</i>	34
7.2. Gruppen.....	35
7.2.1. <i>Teamframträdande</i>	36
7.3. Symbolik.....	37
7.3.1. <i>Tydliga symboler</i>	38
7.3.2. <i>Otydliga symboler</i>	40
8. Avslutande diskussion.....	41
9. Referenser.....	46

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Oavsett om man vill det eller inte så blir vi alla på ett eller annat sätt påverkade av det fotbollsvåld som finns i Sverige idag. Oberoende av om du är en aktiv fotbollssupporter eller en förbipasserande ute på stan riskerar du att stöta på dagens fotbollshuliganer. Men vilka är då dessa huliganer, och behöver man ens frukta dessa? Vårt intresse kring fotbollshuliganism väcktes när vi fick veta att en 8 årig pojke blivit nedslagen på en fotbollsmatch av så kallade huliganer. Pojken hade en klubbhalsduk på sig och gick in på "fel plats" på läktaren i samband med att han letade efter sin pappa som han hade tappat bort. Halsduken var inte uppskattad och på grund av detta blev han nedslagen. Denna incident väckte många frågor hos oss kring fotbollsvåldet i Sverige. Men är det verkligen så att fotbollshuliganer ger sig på vem som helst? Eller kan det vara så att pojken blev nedslagen av "vanliga" fotbollssupportrar?

Efter en del diskussioner kring ämnet bestämde vi oss för att det var upplevelserna och livet som huligan vi ville fördjupa oss inom. För att få en bredare förståelse för detta fenomen valde vi att titta på filmen *Green Street Hooligans* från 2005, då vi hade hört att den filmen belyser och beskriver det våld som förekommer inom fotbollsvärlden i England. I filmen får man följa några av Englands största huliganfirmor och den ger oss en förståelse för hur stor del av deras liv som firmakulturen och våldet upptar. Skildrar filmen ett aktuellt samhällsproblem, eller är det ren fiktion? Att det förekommer fotbollsvåld i samband med matcher är något för oss bekant, men firmakulturens utbredning i Sverige är däremot något vi inte har någon kunskap om. Vad är egentligen en firma, och hur är den organiserad?

Publikproblem och fotbollsvåld är något som har funnits sedan lång tid tillbaka. Huliganliknande uppgörelser förekom redan under 1800- talets mitt och beskrevs som att unga män träffades på olika arenor för att göra upp. Men den moderna fotbollshuliganismen uppkom i Sverige först i början av 1970- talet (Andersson 2010). Då betraktades alla som slogs eller härjade under matcherna som huliganer, men var fortfarande inräknade som supportrar. Våldet utspelades främst på matchen och under matchdagen, och var framförallt representerat på läktarna. Det som har kommit att leda till att vissa supportrar har brutit sig ut från supporterklubbarna till skapandet av så

kallade firmor kännetecknas av kärleken till fotboll och våld, samt brist på gemenskap och samhörighet i de stora supporterklubbarna (Sännås 1998). Denna asociala aktivitet blir ett problem, inte bara för våldsutövarna själva, utan det belastar samhället i form av höga kostnader för bland annat polisutryckningar, sjukvård samt materiella förstörelser genom vandalisering. Förutom belastningen på samhället i allmänhet så är det oundvikligt att oskyldiga människor blir utsatta för detta våld, precis som pojken blev då han bar fel halsduk. Som socialarbetare inom exempelvis socialtjänsten kan man anta att man kan komma i kontakt med dessa individer. Vi ställer oss frågan vilka kunskaper som finns kring fenomenet och varför vi inte under exempelvis vår utbildning och praktik kommit i kontakt med, och fått kunskap om detta ungdomsfenomen. Vi vill öka vår förståelse för fotbollshuliganismen då vår tanke är att det måste finnas något mer än endast en längtan efter gemenskap och våldsutövande samt kärleken till ett lag, som gör att man väljer att bli huligan. Väljer man att bli huligan i brist på avsaknaden av social gemenskap, eller har firman något som individerna söker och kan känna igen sig i? Kan det vara så att dessa människor dras till firmorna på grund av avsaknaden av en social identitet?

Vi tror att det finns lika många förklaringar till detta som det finns huliganer och det skulle vara en omöjlighet för oss att hitta en enda förklaring till denna företeelse. Att kartlägga alla dessa förklaringar är inte målet med vår uppsats. Vi vill istället försöka få en fördjupad förståelse för firmornas betydelse för dessa individer samt vilka faktorer som kan påverka livsstilsvalet. Black Army är en av Sveriges största supporterklubbar och har funnits sedan slutet på 70-talet. Det var medlemmar ur just denna klubb som var först i Sverige i början på 90-talet med att bilda en renodlad huliganfirma, Firman Boys (Sännås 1998). Vi valde därför att rikta in oss på Firman Boys och undersöka vad det innebär att vara en av grabbarna i firman. Genom att ta del av *en* huligans berättelse och ställa frågor till denna tror vi oss få en ökad kunskap och en bredare förståelse för fenomenet, så att vi förhoppningsvis kan bemöta och upptäcka denna problematik hos ungdomar och unga vuxna i tid.

1.2. Syfte

Syftet med denna uppsats är att få en ökad kunskap om den organiserade fotbollshuliganismen samt få en fördjupad förståelse för hur en huligan upplever de delar av sitt liv som innefattar huliganism.

1.3. Frågeställningar

1. Vilka möjliga faktorer kan påverka individer att välja firmalivet som livsstil?
2. Hur beskrivs den organiserade fotbollshuliganismen i Sverige?
3. Vilka egenskaper anses utmärka en huligan enligt dem själva?
4. Kan delaktigheten i en firma ses som ett möjligt identitetsskapande?

2. Bakgrund

2.1. Hur den organiserade huliganismen växt fram

Vi har valt att presentera en bakgrund till de våldsproblem som har funnits i fotbollssammanhang. Detta för att få ett perspektiv på hur det har sett ut tidigare i den moderna fotbollshistorien. Detta är tänkt som ett hjälpmedel för att förstå att huliganism inte bara är en nutida trend utan att det har funnits en historisk kontinuitet i våldsutövandet inom fotbollskulturen.

Den moderna fotbollen kom till Sverige i mitten på 1800-talet. Redan då förekom det våld från åskådarna vilket främst riktades mot domare och spelarna. Den främsta anledningen till dessa våldshandlingar berodde på låg domarkompetens som ledde till frustration bland åskådare samt bristande säkerhet under matchen. Det som var utmärkande för våldet under denna tidsepok var att våldshandlingarna främst var knutna till matcherna, och det som gjorde åskådarna upprörda berodde oftast på en händelse direkt knuten till matchen (Andersson 2010). Till skillnad från idag förekom fotbollsvåldet i större utsträckning i de lägre divisionerna. Vid derbyna gavs möjlighet till utlopp för den lokala rivaliteten, vilken för vissa lag än idag finns kvar (Andersson & Radmann 1998). Den ökade våldsriskerna vid derbyna är något man även kan se vid dagens fotbollsmatcher, vilka klassificeras som högriskmatcher. Unga män från arbetarklassen, och då gärna med lite alkohol i blodet, stod då liksom nu för majoriteten av våldshandlingarna vid fotbollsmatcherna. Man kan alltså se en historisk kontinuitet i vilka det var som var bråkstakarna (Andersson 2010).

Det intressanta i detta är att se om det går att urskilja några skillnader, om våldshandlingarna idag är grövre än vad de var förr. Brännberg (2010) beskriver en händelse som ägde rum 1916 mellan ett amerikanskt och svenskt lag. Mötet mellan dessa resulterade i att delar av den svenska publiken efter förlusten samlades utanför

arenan för att kasta gatstenar på motståndarnas åskådare. Idag är detta en händelse som klassificeras som en form av huliganism, asynkron huliganism. Denna typ av huliganism är idag mycket sällsynt, då den har sin förklaring i en bristande spelförståelse orsakad av kulturkrockar, det som Brännberg (2010) kallar för asynkroniserad fotbollskultur. Efter de relativt våldsamma decennierna under 1900 talets början följde en lugnare tid med mindre oroligheter bland åskådarna. En vändpunkt i svensk fotbollshistoria kom under 1960- talet när Sverige började sända fotbollsmatcher live från England. Detta medförde en möjlighet för de svenska klubbarnas fans att ta efter och låta sig inspireras av den engelska supporterkulturen (Andersson 2010). Englands supporterkultur kan ses som en föregångare till den svenska, vilket tydligt visar sig år 1970 då svenskarna anammade de brittiska fenomenen: supportersång samt supportervåld. Detta år skrivs det för första gången i Sverige om svenska huliganer i form av ett huliganupplopp, då Göteborgs supportrar stormade Örebros fotbollsplan i syfte att få matchen avbruten. Nu hade våldet flyttats från de lägre divisionerna till att bli allt vanligare i de högre.

I slutet på 70- talet blev det idrottsrelaterade våldet vanligare, och då främst inom ishockeyn. Det var under denna tid som klackkulturen började ta form och den blev definitivt 1981 då AIK:s supportrar tog sig namnet Black Army. Supportrarna började då använda sig av olika souvenirer så som AIK tröjor, halsdukar och dylikt, och på så sätt skilde de sig ifrån de övriga ishockey- och fotbollsåskådarna (Sännås 1998). Förutsättningarna för den moderna huliganismen hade nu tagit form genom denna supporterorganisering. Nu riktades det något mer organiserade våldet mot motståndarnas supporterklubb, snarare än som tidigare, sporadiskt mot domare och spelare (Andersson 2010).

2.2. Tidigare forskning

Brittiska forskare har intresserat sig för och bedrivit forskning om engelsk fotbollshuliganism sedan 1960 talet. Den svenska forskningen om huliganism tog fart i början på 1990 talet, och har sedan dess ökat till att idag ha blivit ett eget forskningsfält där många forskare nu har det som sitt huvudområde. Fotboll är den idrottsgren som det bedrivs mest forskning om och idag är det inget konstigt att ägna sin forskning åt små, till synes betydelselösa företeelser och fenomen inom fotbollen (Andersson 2008).

Tore Brännberg, filosofie doktor i socialt arbete, är en av de svenska forskare som tydligast bidragit till forskningen om det nutida fotbollsvåldet. Brännberg (1998) skrev sin avhandling, *Bakom kulisserna – En socialpsykologisk studie av en förening*. Studien gick ut på att genom en deltagande observation och strukturerade intervjuer undersöka en handbollsforening. Syftet med studien var att analysera hur detta kollektiv formas av gruppen och av de män som ingår i den samt hur socialt liv uppstår mellan männen i denna handbollsforening. Brännberg tog på sig en roll som kamratforskare vilket innebar att han fick en närhet till den sociala miljö som han avsåg att undersöka. Svårigheterna som Brännberg beskriver med rollen som kamratforskare är att forskaren riskerar att bli "hemmablind", det vill säga att man kan gå miste om själva reflektionen i det vardagliga deltagandet. Resultatet av undersökningen visade att gruppen fungerade som mer än en traditionell förening, då det fanns en stor familjär samhörighet och att den hade en stor social betydelse för medlemmarna (Brännberg 1998). Brännberg figurerar även i ett antal böcker där huliganismen, är centralt. I antologin *Fotboll och huliganism i Skandinavien*, problematiserar Brännberg begreppet huliganism och menar på att det är ett komplext begrepp. Han kategoriserar huliganismen just utefter dess mångfald, och presenterar sju olika former av huliganism, bland annat den typ av huliganism som är organiserad via firmor (Brännberg 2010).

Tillsammans med Brännberg anses även Anders Green vara en av Sveriges främsta experter inom forskningen på området. Green (2010) har också skrivit ett kapitel i boken *Fotboll och huliganism i Skandinavien* där han lyfter fram frågan om huruvida fotbollen är en förutsättning för fotbollshuliganism samt hur de Skandinaviska länderna ser på och hanterar detta fenomen. Han visar även i korta drag utvecklingen av huliganismen i de Skandinaviska länderna. I sin licentiatavhandling *Fotboll och huliganism – Utveckling, problem och åtgärdsarbete i England och Skandinavien* åskådliggör Green hur fotbollshuliganism uppfattas, beskrivs och motverkas. Han väljer att förklara fenomenet utifrån en konstruktivistisk ansats samt hur detta sedan kan förklaras utifrån sociologiska och kriminologiska teorier. Green tar även han upp olika typer av huliganism i sin avhandling. Han använder sig av Brännbergs begrepp av olika former av huliganism, men väljer att kategorisera dessa under två huvudkategorier, instrumentell och symbolisk huliganism. Den instrumentella huliganismen riktas

huvudsakligen mot den egna klubben medan den symboliska huliganismens fokus ligger i att rikta våldshandlingarna mot utsedda fiender (Green 2009).

Sist men inte minst vill vi nämna ännu en framstående svensk forskare, Torbjörn Andersson, filosofie doktor i historia med en forskningsinriktning på fotbollshistoria. Vi upptäckte i vår litteratursökning att många internationella forskare refererar till hans forskning och böcker. Andersson (1998) har även stått som medförfattare till kända verk skrivna av några av de internationellt främsta forskarna inom huliganism, såsom Gary Armstrong och Richard Giulianotti. I boken *Från gentleman till huligan* har Andersson tillsammans med Aage Radmann kartlagt och skildrat den svenska fotbollshistorien. De tar bland annat upp hur våldet har sett ut och formats under hela 1900 talet. Framför allt belyser de teman om utveckling av klasstillhörighet, publik- och läktarkultur samt huliganism (Andersson & Radmann 1998). Andersson skrev sin doktorsavhandling *Kung fotboll – Den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talets slut till 1950* och följde upp med boken *Spela fotboll bondjävlar - en studie av svensk klubbkultur och lokal identitet från 1950 till 2000-talets början*, där han fortsätter att forska om utvecklingen fram till dagens 2000-tal.

Internationellt sett anses Gary Armstrong vara en av de mest betydelsefulla forskarna inom fotbollskulturen. Den kanske mest kända av hans verk *Football Hooligans – Knowing the score* är den första antropologiska studien som gjorts om fotbollsvåld. Armstrong genomförde en fördjupad studie av en engelsk supporterklubb, Blades, för att ta reda på hur unga supportrar blir definierade som huliganer samt att han utmanar antagandet om att våldet måste vara knutet till matchdagen. Armstrong följde dessa "Blades" och kommer fram till att det inte finns några stereotyper varken när det gäller supportrarna själva eller deras bakgrund. Äldre antagande om att medlemmarna i Blades skulle ha vuxit upp hos ensamstående föräldrar, att de skulle ha dåliga skolresultat samt att de skulle ha en kriminell bakgrund sedan tidigare stämde inte heller överens med det Armstrong såg i sin studie (Armstrong 1998).

Förutom Armstrongs forskning inom huliganism har även Eric Dunning forskat i ämnet. Dunning beskrivs som en pionjär inom området och har tillsammans med Patrick Murphy grundat ett forskningscenter för fotbollsforskning. Dunning och Murphy har även, tillsammans med John Williams gjort en studie som sammanfattas i artikeln: *Spectator violence at football matches: towards a sociological explanation* (1986). Författarna till artikeln vill undersöka varför ungdomar och unga vuxna män har

utvecklat intresset av att slåss samt vilken njutning de finner i detta. De belyser även hur fotbollen har blivit den arena där dessa aktiviteter med lätthet kan utspelas. Deras studie kommer inte fram till varför man väljer att bli en huligan. Däremot belyser de flera bidragande faktorer så som alkohol, maskulinitet, arbetarklass, media samt en ökad känsla av kamratskap.

3. Teori och begrepp

3.1. Teoretiska utgångspunkter

För att vi ska kunna tolka och analysera vårt empiriska material använder vi oss av olika teorier. De teoretiska utgångspunkterna som uppsatsen bygger på gör det möjligt för oss att besvara våra frågeställningar. Teorierna hjälper oss att förstå vårt fenomen på ett nytt sätt utifrån olika begrepp och synsätt som just de teorierna bygger på.

Vi har som analytiskt verktyg, valt att utgå ifrån den symboliska interaktionismens perspektiv. Vi vill utifrån detta perspektiv undersöka och analysera vilken betydelse våldet har för huliganen, samt hur ett socialt identitetsskapande kan ta form inom denna kultur. Genom att titta på detta utifrån ett sociologiskt perspektiv vill vi få fram hur individens interaktion med andra samt dennes identitetsutveckling får betydelse i det sociala samhället. En människas interaktion med en annan människa skapar hela tiden nya beteendemönster som i sin tur ger samhället dess faktiska innebörd och struktur (Hewitt 1981). Det som vi finner värdefullt i den symboliska interaktionismen, för vår analys, är just de byggstenar som handlar om människans sätt att kommunicera med hjälp av symboler. Dessa symboler uppfattas och tolkas samt utsändes olika beroende på vilket socialt sammanhang individen befinner sig i.

Grundaren till den symboliska interaktionismen, George Herbert Mead delar upp symbolerna i olika kategorier. De kategorier vi avser att tillämpa är språket, gester, kroppsspråk, objekt och symbolik, detta för att förstå hur den sociala interaktionen mellan huliganerna skapas. Den symboliska kommunikationen innebär att de gester och uttryck som en individ förmedlar sker medvetet, vilket blir en väsentlig del då budskapet ska uppfattas på samma sätt av mottagaren som av avsändaren (Helkama, Myllyniemi & Liebkind 2000). En social interaktion mellan medlemmar i olika grupper skapas genom respons och tolkning av de stimuli som utsändes, och det är i detta

samspel som individen får sitt "jag", denna process kallar Mead för social spegling. (Svedberg 2003). Denna spegling blir ett viktigt analysredskap för oss då interaktionen och samspelet mellan huliganer är centralt för dem. En annan viktig del som den symboliska interaktionismen representerar är tanken om hur individen formas, utvecklas och förstås utifrån det sociala sammanhang som den befinner sig i samt är med och skapar (Hewitt 1981).

En annan teoretiker inom denna riktning är Erving Goffman som med sin dramaturgiska teori liknar samhället vid en teater, där individerna precis som på en teaterscen kan anta olika roller beroende på vilket socialt sammanhang denne befinner sig i (Hammarén & Johansson 2009). Med hjälp av Goffmans teatermetafor vill vi förstå olika identiteter, det vill säga roller, och hur dessa kan gestaltas och framföras i olika sammanhang. Vi vill genom att se detta växelspel av identiteter få en förståelse för vilken roll symbolanvändningen spelar i interaktionen med andra individer, i detta fall andra huliganer. Goffman beskriver rolltagandet som ett riskfyllt spel då man hela tiden måste läsa av situationen för att veta vilken roll och identitet som platsar i det sociala sammanhang man befinner sig i. På så sätt laborerar individen med att använda olika identitetspråk, det vill säga att få omgivningen att acceptera och förstå hur man presenterar sig själv (Johansson 2004).

Den moderna människan har enligt Goffman blivit allt skickligare på att presentera sin roll och därmed också fått lättare att välja rätta tillfällen att släppa på kontrollen, det vill säga att befinna sig i den bakre regionen (ibid.) För att samspelet mellan huliganerna i gruppen ska fungera ställs krav på en dramaturgisk lojalitet, med vilket menas att alla ställer upp och följer de spelregler som råder inom gruppen (ibid.). Förutom detta vill vi även med hjälp av det dramaturgiska perspektivet få en förståelse för hur gruppen och teamet samarbetar vid scenframträdandena.

3.2. Teoretiska begrepp

Social identitet

Den sociala identiteten hos individen, utvecklas och formas genom integration i olika gruppkonstellationer. Individen motiveras i gruppen till att upprätthålla en positiv social förmåga och på så sätt får individen en klarare uppfattning om sig själv (Helkama et al. 2000). Jenkins (2004) förklarar att alla mänskliga identiteter utgörs av en social

identitet. Förutsättningarna för att skapa en identitet, utgörs av interaktion med andra individer för att finna mening i det sammanhang man befinner sig i.

Roller

En roll är någonting som man skulle kunna översätta med identitet. Man tar på sig den roll som passar i det sociala sammanhang man befinner sig i. Man vill med andra ord anpassa sig till omgivningens rolluppsättningar. Goffman (2004) beskriver att det finns två typer av inställningar till sitt rolltagande, antingen tror man på sin roll och är uppriktig i denna, eller så tvivlar eller tror inte individen på sitt agerande och betecknas då som cynisk.

Främre/Bakre regionen

Den främre regionen, är där framträdandet äger rum och där rollen förväntas ta en viss form, beroende på de normer som gäller i den kontexten. Den främre regionen kännetecknas av hög självkontroll. Den bakre regionen beskrivs som den plats där man kan ta en paus och kliva av från scenen och framträdandet (Goffman 2004). I den bakre regionen tar man av sig "masken" och släpper på kontrollen (Johansson 2004).

Referensgrupp

En referensgrupp utgörs av ett ideal för individen, och står för de värderingar och livsstil som individen eftersträvar att få vara en del av (Mathiasson 1994).

"Vi" – och "dom" grupper

Grupper behöver andra grupper för att kunna jämföra sig och hur de vill framställa gruppens identitet. Genom att studera "dom" gruppen, kan "vi" gruppen lära sig av den gruppens misstag, de kan även använda sig av den gruppen för att lägga över de problem och på så sätt avlasta den egna gruppen från dem (Mathiasson 1994).

Team

Ett team utgörs av en grupp individer som samarbetar i framträdandet av en rutin, då de vill uppnå ett gemensamt mål. Aktörerna i teamframträdandet har möjlighet att sabotera för hela gruppen genom ett olämpligt agerande. Det är därför viktigt för teamet att samarbeta för att upprätthålla det speciella intryck man vill förmedla till publiken (Goffman 2004).

Framträdandet

Framträdandet är all den aktivitet som sker inför en publik, och som kännetecknas av kontinuitet. Framträdandet formas alltså efter den förväntan som finns i den sociala omgivningen, alltså av publiken men också av andra aktörer (Goffman 2004)

Tydlig/otydlig symbolik

Symbolanvändning som är tydlig och förståelig, även för dem som inte är bärare eller utövare av dessa, benämns som tydlig symbolik. Motsatsen är den otydliga symboliken, som används mer internt och på så sätt blir mer svårtolkad för utomstående att tyda och förstå (Lalander & Johansson 2012).

Verbala symboler

Inom den symboliska interaktionismen ses ord oftast som den tydligaste symbolanvändningen för andra individer att uppfatta. Här kan exempelvis betonas tonläge, tempo samt hur orden uttrycks och förmedlas (Helkama et al. 2000).

Kroppsliga symboler

De kroppsliga symbolerna innefattar gester, ansiktsuttryck och kroppsspråk. Användningen av dessa symboler kan förstärka förmedlingen av de verbala symbolerna. De kan även strida mot de verbala symbolerna, och då väger oftast de kroppsliga symbolerna tyngst (Hewitt 1981).

4. Metod

4.1. Val av undersökningsmetod

Vi har valt att göra två olika undersökningar i vår studie då detta krävs för att kunna besvara våra frågeställningar och vårt syfte. Den första undersökningen är en litteratur- och dokumentöversikt, och har gjorts för att få kunskap inom området vi avsett att undersöka. I boken *Dags för uppsats* (2006) redogör Febe Friberg om olika termer man kan använda avseende en litteraturöversikt samt att denna kan genomföras på många olika sätt. Vi har valt att göra en strukturerad litteraturöversikt där vi systematiskt väljer ut den litteratur som vi tror oss komma att ha användning för i studien. Friberg (2006) beskriver att syftet med denna typ av litteraturöversikt är att få en bild över det område man avser att undersöka samt att den ska förse en med kunskap på området. Vi har även valt att använda oss av hemsidor, reportage samt publicerade intervjuer för att

få en översikt över de dokument som berör vårt undersökningsområde. Genom att göra en översikt införskaffar vi oss en mer allmän kunskap inom området, vilket är en förutsättning för att kunna göra vår huvudundersökning.

Den andra delen av vår studie bygger på en kvalitativ innehållsanalys av självbiografin *En av grabbarna* (Höglund 2005). Då denna bok utgör vår primära empiri kommer den hädanefter att refereras till utan författare och årtal. Vi har valt att utgå från Dahlborg Lyckhages (2006) metodbeskrivning för analysarbetet av narrativer, det vill säga berättelser. En analys av en narrativ, i detta fall en självbiografi, kan göras på många olika sätt beroende på vad man vill få ut av texten. I vårt fall är det själva innehållet som är viktigt och genom denna tematiska ansats lägger vi fokus på vad som berättas istället för hur det berättas (Bryman 2011). Det finns alltså flera olika ansatser i val av metod för analys av berättelsen. I *Forskningsmetodik för socialvetare* (Johansson & Öberg 2008) beskrivs innehållsanalysen som en metod för att komma åt berättelsens handling och de händelser som skildras samt relationerna i berättelsen. Denna ansats är även viktig då vi vill komma åt berättarens individuella upplevelser och hans perspektiv, snarare än objektiv fakta. Den kvalitativa innehållsanalysen hjälper oss även att få fram underliggande teman som inte framgår av berättaren själv (Bryman 2011).

4.2. Metodologiska övervägande

Till skillnad från en kvantitativ metod som till största del belyser kvantifieringen av data har vi valt en kvalitativ metod som fokuserar mer på hur individerna tolkar och uppfattar det fenomen vi belyser i vår uppsats (Bryman 2011). Den kvalitativa metoden är mer inriktad på en kontextuell förståelse av ett fenomen, det vill säga att fenomenet kan förstås i sitt sammanhang (Ibid.). Detta överensstämmer bra med vårt val av att använda oss av en självbiografi som en del av vårt empiriska material. Vi vill genom att skriva denna uppsats gå mer på djupet och förstå individens egna upplevelser och tankemönster kring vårt undersökningsområde.

Vi valde därför att använda oss av en narrativ, då ämnet vi behandlar är som vi anser, svåråtkomligt på annat sätt. I valet av hur vi skulle analysera denna fanns bland annat möjlighet att lägga fokus på hur berättelsen förmedlas, det vill säga en strukturell analys eller en performativ analys, som lägger tonvikt på lyssnarens reaktioner som kommer av berättelsen (Bryman 2011). Vi valde, då vi ville åt innehållets betydelse för

författaren, att ha en tematisk ansats för vår innehållsanalys, som innebär att vi lägger vikt vid vad som berättas och inte hur det berättas (ibid.).

Möjligheten fanns att använda oss av intervjuer till vårt empiriska underlag. Vi valde dock bort detta alternativ då vi gjorde bedömningen att hindren för detta var för stora. De hinder som vi ansåg föreligga var vår bristande kontakt till fältet. Ingen av oss kände någon huligan sedan tidigare och en bit in i vår litteratur- och dokumentöversikt var vi glada över vårt val. Vi förstod då att möjligheten att få till en intervju med en huligan inte var det lättaste då dessa individer sällan ställer upp på intervjuer, än mindre på två studenters nyfikenhet kring ämnet. Det ligger inte i deras intresse att ge utomstående en inblick i deras livsvärld, då huliganerna inte vill bli synade av allmänheten (Green 2009). Vi har även svårt att se hur någon huligan, i en intervju, öppet skulle vilja berätta om sig själv och den livsstilen för oss, med tanke på deras förbud att tala med journalister och utomstående (Carstensen 2010). Så alternativet att få till en intervju med någon som kunde dela med sig av en lång livsberättelse ansåg vi inte vara möjligt.

Det skulle ha varit intressant att genomföra en deltagande observation, men då skulle vårt syfte gå förlorat, då vi inte bara vill beskåda fenomenet utan vi vill få den individuella upplevelsen av det. En annan anledning till att vi väljer bort denna metod är svårigheten att få tillträde till matcher av den rang där sammandrabbningar ofta förekommer, då allsvenskan inte är igång när studien påbörjas. Sannolikheten att få in tips om var sammandrabbningarna på allmän plats skulle äga rum ser vi även den som minimal. En annan nackdel är att vi inte kan inhämta samtycke från de observerade, vilket vi skulle tyckt ha varit viktigt då det sannolikt skulle finnas minderåriga som blivit utsatta för observationen. Därför bedömde vi att det inte heller var aktuellt att göra någon form av infiltration eller dold observation (Ahrne & Svensson 2011).

Vi har med tanke på dessa hinder valt att göra en innehållsanalys av en narrativ i form av en självbiografi då vi anser att det är det bästa sättet att få tillträde till en hulgans upplevelser av sin livsvärld som just huligan (Dahlborg Lyckhage 2006).

4.3. Urvalsmetod

Valet av vårt tema huliganism gav oss möjligheten att belysa det utifrån många olika perspektiv, då det är ett brett område med möjlighet till många intressanta

infallsvinklar. Utifrån fokus på själva individens aktivitet som huligan gavs möjlighet att bland annat belysa det utifrån; genus, maskulinitet, symbolik, roller, socialt identitetsskapande, gruppprocesser, medias framställning etc. Våra tankar landade kring att vi båda ville komma åt en huligans egna personliga upplevelser om hur det är att leva som huligan. Vi valde teorier som vi ansåg lämpade för vår analys, utifrån den infallsvinkel vi valde, om hur ett möjligt identitetsskapande inom dessa grupper skapas samt hur man kan förstå detta utifrån symboler och användningen av dessa i interaktion med andra människor. Andra möjliga infallsvinklar skulle kunna vara att se hur huliganernas närstående påverkas av deras val av livsstil samt vilket förebyggande arbete som bedrivs kring detta fenomen. Då denna uppsats begränsas av både tid och utrymme så valde vi att endast fördjupa oss i några av dessa.

Urvalet av användbar litteratur till vår studie från vår litteraturöversikt, har gjorts med en medvetenhet om att det är vårt intresse av materialet som legat till grund för vad vi valt använda i vår uppsats. I urvalet av det vetenskapliga materialet, så som avhandlingar och vetenskapliga artiklar, har vi fått begränsa oss i att endast välja ut det material som bäst lämpar sig för vår undersökning. Det skulle vara en omöjlighet med tanke på det utrymme som ges i uppsatsen att ta med allt som vi finner intressant (Friberg 2006). Urvalet av vår empiri, boken *En av grabbarna*, gjordes genom att välja den självbiografi som återkom som referens till många av de böcker vi läste i vår litteraturöversikt. Vi skulle kunna valt en annan självbiografi, men då det finns få skrivna utav svenska huliganer kändes denna bok mest självklar.

4.4. De valda metodernas förtjänster och begränsningar

4.4.1. Strukturerad litteratur- och dokumentöversikt

Genom att göra en strukturerad översikt har vi försett oss med en bra grund av kunskap att utgå ifrån för vår förståelse av fenomenet. Då vi gjorde en systematisk gallring av vilken litteratur och vilka dokument vi skulle komma att använda, innebar det möjligheten för oss att få den typ av kunskap vi fann bäst lämpad i förhållande till vårt undersökningsområde. Nackdelen med detta skulle kunna vara att vi har valt ut litteratur och dokument som stödjer vår ståndpunkt snarare än vilken grad av relevans dessa har för vår studie (Friberg 2006). En sådan här stor översikt medför också en begränsning av tidsutrymmet vi har till vårt förfogande. Detta då flera av de första

veckorna under uppsatsarbetet tagits upp av att genomföra denna. Dock är vi övertygade om att vi senare i uppsatsskrivandet har besparat oss tid genom att vi lättare kan ta till oss vårt empiriska material, självbiografin.

Förutom att göra en översikt av litteratur och dokument så har vi även gjort en översikt över de avhandlingar samt vetenskapliga artiklar som finns inom området. Vi har även här systematiskt valt ut det vetenskapliga stoff som kan ligga till grund för vår studie. Genom att läsa in oss på detta har vi fått en bredare förståelse och kunskap för vad som tidigare har forskats inom huliganism. Precis som med litteratur- och dokumentöversikten så är det viktigt att vi är medvetna om att detta systematiska urval också kan vara till vår nackdel, då vi kan ha valt ut det material som vi funnit mest intressant snarare än kanske det som varit mest lämpat för vår undersökning.

4.4.2. Innehållsanalys av en berättelse

Fördelen med att göra en innehållsanalys av en självbiografi är att vi får individens individuella inifrånperspektiv av berättelse (Johansson & Öberg 2008). Vi anser oss då ha en större möjlighet att komma närmare berättelsen. En annan fördel är att vi får en mer utförlig och genomtänkt berättelse, istället för om man tänker sig att vi skulle gjort flera intervjuer där svaren inte på samma sätt kanske har tänkts igenom. Självbiografin, utgår vi från, är ett mer genomtänkt material då författaren haft möjlighet att reflektera och fundera under en längre period om vad som ska berättas. Genom att göra en innehållsanalys av en självbiografi som vi har ständig tillgång till undviker vi de eventuella komplikationer som kan uppstå vid t.ex. intervjuer.

Det komplexa med berättelsen ligger i hur författaren själv prioriterar, binder samman händelser, begripliggör, fyller ut tomrum samt skapar alternativ, och på så sätt utgör det en relativ narrativ sanning istället för en absolut sanning (Hydén 2008). Det är viktigt att vi utifrån detta perspektiv inte hävdar att berättelsen är en spegling av någon faktisk sanning, utan snarare, och också som vi vill åt, berättarens. Det som också kan begränsas i användningen av denna bok är att författaren möjligen förskönar vissa delar då den är öppen för allmänheten. Det är också möjligt att författaren själv begränsas i sin skildring, genom en möjlig ovilja att svärta ner sina vänner och sin klubb. Att författaren förskönar och ger berättelsen en förstärkande positiv touch tror vi dock skulle kunna vara lika förekommande i en intervju. Slutligen ges det givetvis inte en möjlighet för oss att ställa några följdfrågor, så som man skulle kunna ha gjort i en

intervju. Detta gör att vi får nöja oss med de svar som vi kan tolka från materialet utifrån våra frågor. Förutom detta måste vi ha i åtanke att självbiografen just är en allmän publikation där många olika aktörer varit involverade i hur den ska författas. Det innebär att vi kommer att behöva stödet från vår dokument- och litteraturöversikt för att kunna värdera och analysera Johans berättelse, men inte ens med hjälp av den studien kan vi fastställa några sanningar, utan detta blir vår tolkning av berättelsen.

4.5. Litteratursökning

När vi hade bestämt oss för vilket område vi ville behandla i vår uppsats, huliganism, valde vi, för att få inspiration, att se på filmen *Green Street Hooligans*. Vi lade ingen vikt vid huruvida berättelsen var sann eller ej, snarare var det för att få en inblick i de begrepp och uttryck som florerar i dessa kretsar. I filmen skildras några engelska fotbollshuliganers livsstil, och genom den hade vi nu fångat upp viktiga nyckelbegrepp. Vidare, för att få en fördjupad förståelse för vårt fenomen på det strukturella planet, var vi tvungna att göra en litteratur- och dokumentöversikt ganska omgående. Vi sökte i bibliotekskatalogen Lovisa på bland annat följande nyckelord: huligan*, våld*, fotboll*, grupprocess* samt supportrar. Vi valde sedan ut de böcker som vi ansåg hade mest relevans för vårt undersökningsområde. Genom denna översikt av huliganismens utveckling, utbredning, organisering och process fick vi kunskap om området vi ville undersöka. I vår litteraturöversikt granskade vi även referenslistorna efter återkommande författare, forskare, avhandlingar och vetenskapliga artiklar som vi sedan valde att undersöka närmare. I databasen Summon samt på Libris kunde vi söka efter dessa. Vi använde oss även av dessa databaser för att söka andra avhandlingar och artiklar, som även berörde vårt teorival. Vi sökte med hjälp av olika kombinationer av följande nyckelord: hooligan*, violence*, identity*, football*, social identity, groupprocess*, social identitet samt identitetsskapande.

Dokumentöversikten genomfördes genom att googla orden huligan, svenska firmor, fotbollsvåld, huliganism samt intervjuer om och med huliganer. Vi valde att använda oss av Firman Boys officiella hemsida, *Sveriges scenen* (2013), då vi har valt att inrikta oss på den organiserade huliganismen inom AIK. Genom denna hemsida fick vi tillgång till en intervju som har publicerats i Sveriges största fotbollsmagasin *Offside*

(2002). De övriga dokumenten vi har använt oss av har plockats ut utefter det behov som har förelegat, för att få en bra översikt.

För att förstå vårt fenomen på individnivå har vi valt att använda oss av självbiografin *En av grabbarna*. Det var, genom vår litteraturöversikt samt de avhandlingar och vetenskapliga artiklar vi läste, som vi förstod att boken *En av grabbarna* är en unik svensk självbiografi inom ämnet, då den återkom i flera referenslistor.

4.6. Bearbetning av självbiografin

Vi har valt att utgå ifrån Dahlborg Lyckhages (2006) förslag för genomförande och bearbetande av självbiografin. Vi började således med att läsa boken *En av grabbarna* med inställningen att vara så öppna som möjligt för bokens innehåll. Detta för att kunna ta till sig allt som författaren vill förmedla och inte genom förutfattade meningar begränsa sig själv. När vi hade läst igenom boken var det nu dags att utifrån våra teoretiska utgångspunkter bestämma vilka analytiska teman som skulle komma att bli vårt kodningsmaterial. Vi utgick från kategorier som berörde tre olika huvudområden:

- Positiva upplevelser av att vara i gruppen
- Identiteter/roller i och utanför gruppen
- Symboler, användning av dessa i interaktion med andra huliganer

Dessa teman hade vi sedan med oss till nästa steg i bearbetningen. Nästa steg var att läsa boken på nytt, vilket var en förutsättning för att öppna upp för nya intryck och förståelser, och koda boken med hjälp olika kategorier samt underkategorier till dessa (Jönsson 2010). Detta gjorde vi för att det skulle vara enkelt att sammanställa de olika kategorierna till en ny text, helhet. Man skulle med fördel kunna koda boken ytterligare en gång för att på så sätt få fram nya intressanta koder, vilket dessvärre ej har ryms inom denna uppsats.

När vi sedan hade fått fram vår nya text, kunde vi arbeta med denna utefter de nya teman som var avsedda för vår analys. Detta innebar att vi nu hade reviderat ner vårt material väsentligt samt att vi fått en ny text. Slutligen fick vi välja ut de citat som vi ville använda i vår analys. Här var vi tvungna att välja bort citat som vi båda ansåg relevanta för analysen, men som tyvärr inte fått plats i denna uppsats. Vi baserade våra val av citat utifrån hur pass väl de kunde förstärka det som vi ville visa på i analysen.

4.7. Validitet & reliabilitet

För att ge vår studie den trovärdighet som ställs på samhällsvetenskapliga undersökningar är det viktigt att vi bär med oss begreppen: reliabilitet, replikation samt validitet (Bryman 2011). Reliabilitet innebär att om studien görs på nytt så ska resultatet bli detsamma, det vill säga att det finns en hög tillförlitlighet att den inte påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga faktorer (ibid.). Replikation påminner om reliabilitet men innebär att studien ska vara så väl utförd och detaljerat beskriven att någon annan skulle kunna utföra den igen, det vill säga upprepa undersökningen (ibid.). Eftersom vi har använt oss av en kvalitativ innehållsanalys av en narrativ/berättelse, innebär det en svårighet att tillämpa dessa två begrepp. Svårigheten med att upprepa vår studie ligger i själva analysen av empirin, då människor ser och tolkar saker olika beroende på bland annat vilka tidigare kunskaper och erfarenheter man bär med sig.

Validitet handlar om att det ska finnas en trovärdighet i undersökningen och att man som forskare har mätt det man avsett att mäta (ibid.). Vi kommer i vår studie visa på trovärdighet genom att vara så transparenta vi kan. Med transparens menar vi att vi att läsaren ska kunna se hur vi genomfört vår studie och hur vi behandlat vår empiri, vilket också ökar möjligheten till replikation (Ahrne & Svensson 2011).

När vi väljer att utgå ifrån en kvalitativ innehållsanalys, där en självbiografi ska analyseras, så måste vi ha i åtanke att den inte utgör någon generell sanning, vilket inte heller är syftet med studien (Johansson 2004). Hade vårt syfte varit att ta reda på hur något faktiskt är på ett generellt plan hade inte endast en självbiografi kunnat utgöra den empiriska grunden. I vårt fall utgör självbiografen, tillsammans med litteratur- och dokumentöversikten, den empiri som gett svar på våra frågeställningar och syfte, vilket givit studien en högre trovärdighet.

Något som också höjer trovärdigheten är att självbiografen finns att hitta i referenser i många andra böcker, avhandlingar och artiklar. Alltså är det en bok som andra har använt sig av, vilket för oss ger boken en hög validitet. Förutom detta så har vi ett kapitel i vår studie som behandlar begränsningar och svårigheter i vårt metodval samt att vi för en kritisk diskussion när sådan behövs till vår empiri. Detta, anser vi bidrar till en större trovärdighet, då vi inte försöker dölja eventuella brister utan snarare visar på transparens (ibid.).

4.8. Arbetsfördelning

Vi valde att vara två författare till uppsatsen då vi anser att det ger oss en större möjlighet att diskutera och föra resonemang om vårt undersökningsområde. Vi har valt att läsa litteraturen var för sig, men den har lästs av oss båda. Detsamma gäller de vetenskapliga artiklar, avhandlingar och andra dokument som vi tagit del av under uppsatsarbetet. Likaså har vi båda kodat boken var för sig men sammanställt koderna tillsammans. All text är skriven tillsammans då vår intention är att uppsatsens skrift ska vara enhetlig. Detta har också gett oss en möjlighet att diskutera alternativa sätt att uttrycka sig i texten. Sara Löfvendahl har haft ansvar för korrekturläsningen och Celie Claesson för källhänvisning och referenshantering.

5. Etiska övervägande

Då vår uppsats delvis kommer att beröra individer har vi tänkt att uppsatsen ska genomsyras av ett etiskt tänkande. Genom att diskutera och reflektera hur vi kommer att behandla vår empiri är vår förhoppning att vi försäkrat oss om att vi inte skadar eller kränker någon i våra tolkningar av vår empiri. I boken *Forskningsmetodik för socialvetare* (Andersson & Swärd 2008) förs ett resonemang om vilken rätt forskaren har att undersöka det han eller hon vill. Å ena sidan har individen rätt att inte vilja bli studerad å andra sidan kan en del individer tycka att det är viktigt att man som forskare lyfter deras problem.

Då vi har valt att analysera och tolka en självbiografi som är skriven för allmänheten och därmed tillgänglig för allmänhetens granskning, har vi ej behövt lägga någon större vikt vid några annars viktiga etiska krav, såsom samtyckeskravet, informationskravet och nyttjandekravet samt konfidentialitetskravet. Konfidentialitetskravet som syftar till att skydda individernas integritet och rätt till anonymitet anser vi inte att vi behöver beakta då författaren till boken, pseudonymen Johan Höglund, redan har valt att göra detta dokument offentligt (Vetenskapsrådet 2013). Vår utgångspunkt är att visa hänsyn och respekt till författaren och det han vill berätta men även till de personerna som omnämns i boken genom att undvika att skriva saker som kan upplevas kränkande eller obehagligt för de berörda (ibid.). Förutom dessa principer är det även viktigt att i analyserandet av vår självbiografi, vara medvetna och ha förståelse för att de val av teorier vi använder oss av för att förklara de

fenomen vi valt, kommer att belysas ur ett visst perspektiv (Andersson & Swärd 2008). Då syftet i vår analys är att belysa en viss bild av berättelsen innebär det också att vi kommer att förstärka den sociala problematik som beskrivs (ibid.). Genom användningen av teorier och teoretiska begrepp hoppas vi på att kunna förklara det istället för att bara beskriva det.

6. Empiriredovisning

Nedan följer en presentation av vår dokument- och litteraturöversikt. Redovisningen av vårt empiriska material utgörs av vår sammanfattande förståelse för fenomenet. Vi har valt att blanda källor så som vetenskapliga dokument, internetsidor och populärvetenskapliga böcker. Detta innebär inte att vi värderar dokumenten lika då vi är medvetna om att det vetenskapliga materialet har en högre tillförlitlighet. Det blir viktigt för oss göra detta förtydligande så att läsaren inte tror att vi värderar källorna lika. Detta då det vetenskapliga materialet mer kan förklarar hur någonting är, medan exempelvis Sveriges scenen, Firman Boys hemsida, blir viktig när vi vill veta hur huliganerna vill framställa sig själva. En blandning av det subjektiva och det objektiva blir viktigt då det är den sammanfattande förståelsen för detta fenomen som vi vill redovisa för.

Vi har delat upp denna översikt i fem kategorier som avser att belysa vårt fenomen ur olika perspektiv. Den kunskap vi har förvärvat genom dessa översikter tar vi med oss som en förförståelse och bakgrund när vi ska tolka vår självbiografi i analysen. Boken *En av grabbarna* utgör det empiriska underlaget i vår huvudstudie, och då den används i sin helhet behöver den ingen närmare redovisning.

6.1. Huligan och inte supporter

Gränsdragningen mellan huligan och supporter är svår att definiera vilket Green (2009) också framhåller i sin studie. Green (2009) drar skiljelinjen mellan dessa begrepp vid att huliganen är den dominanta genom att uppsåtligen söka sig till vanligen våldsamma konflikter och aktivt skapar oordning. Med det sagt menar Green (2009) att supportrarna kan hamna i konfliktfyllda situationer, men att detta inte är deras huvudsakliga uppsåt vid matchbesök. Det råder en allmän idé om att huliganer inte är intresserade av själva fotbollen och genom sina våldsamma handlingar bevisar att de

inte älskar sitt lag. I boken *Black Army* (Sännås 1998) ges dock en annan bild, där det blir tydligt att det är kärleken till fotbollsklubben som är anledningen till detta val av livsstil. Kärleken till en fotbollsklubb och en närvaro i klacken gör det möjligt för många supportrar att göra karriär i en firma. Karriärerna beskrivs som ett sätt att "bli någon" genom att tillhöra något.

En av intervjupersonerna i boken *Black Army* (Sännås 1998) nämner saker så som låg självkänsla och ett sökande efter en identitet som bidragande faktorer till varför man söker sig till andra huliganer. På läktarna får man möjlighet att genom olika aktiviteter visa upp sig för de som är högst upp i hierarkin, och på så sätt få möjligheter att själva klättra uppåt. Detta fyller den funktion att man som individ blir bekräftad i ett sammanhang och i en grupp som man har eftersträvat och i vilken man får bekräftat sin identitet genom gemensamma normer och värderingar (Green 2009).

Intresset för den engelska fotbollen och dess supporterkultur har funnits hos de svenska supportrarna sedan de kunde följa den engelska ligafotbollen via svensk tv. Det som lockade svenskarna till att imponeras av den engelska supporterkulturen var sångerna, klubbfärgerna, kläderna, den starka sammanhållningen och grupperingen av supportrarna som fanns (Andersson & Radmann 1998). Men för dem som skulle komma att bli svenska fotbollshuliganer, var det framförallt kombinationen av läktarvåld och fyllda ståplatsläktare som lockade och så småningom skulle komma att tas efter (Sveriges scenen 2013).

De flesta huliganer börjar först som supportrar, oftast till det lag som föräldrar, vänner och bekanta håller på, men det finns även de som väljer att gå med i motståndarlagets supporterklubb enbart för att göra revolt (Sännås 1998). Det finns dock ungdomar som söker sig till firmorna i egenskap av att få vara en del av gemenskapen och där kärleken till klubben inte är det primära. Där söker de istället deltagandet i något så fruktat och mytomspunnet som dessa firmor är och står för (Andersson & Radmann 1998).

Genom att firmorna har specialiserat sig så tydligt, med våldet som spets, har även polisen fått göra så. Nu finns det poliser som har huliganism som en specialisering, så kallad supporterpolis, vilket även detta uppskattas av huliganernas då bilden av dem stärks som fruktade och betydelsefulla (Andersson & Radmann 1998). Bill Bufford, en journalist och författare som studerat brittiska fotbollshuliganer har konstaterat att de enda som får poliseskort är presidenter, premiärministrar och fotbollssupportrar (Sännås 1998). Fotbollssupportrar som är på bortamatch i en annan stad eskorteras

oftast av polis när det är högriskmatcher, då polisens intention är att förhindra sammandrabbningar mellan våldsbenägna supportrar till och från matchen. Polisbevakningen leder bland annat till att massmedia lägger ett relativt stort fokus kring dessa händelser vilket huliganerna själva tycker är bra, då de får sin chans att synas och höras, och på så sätt visa sin överlägsenhet och förnedra motståndarna (Braun & Vliegthart 2008).

Massmedias rubriker skapar förväntningar i form av en laddning och tändning hos huliganerna när de till exempel skriver "Stockholms huliganer gästar rivalerna i Göteborg imorgon". Sådan här massmedial uppmärksamhet kan möjligtvis påverka det kommande våldsförloppet mellan huliganerna då det tenderar att få en självuppfyllande effekt. En annan negativ effekt av massmedias bevakning, är när unga fans attraheras av artiklarna och bilderna, och på så sätt får inspiration till att vilja ingå i denna gemenskap själv (ibid.).

Som firmamedlem tar man sig ett stort inflytande i klubben, inte bara ekonomiskt utan även gällande beslut som tas i verksamheten. Firman Boys håller så kallade "kvartssamtal" med tränare och klubbens ledning gällande det missnöjet som finns hos firman. Det kan gälla en spelare som de ej anser har skött sig och då vill de på så sätt tydliggöra att detta inte accepteras. De påstår sig även ha inflytande enligt Sydamerikansk manér, gällande köp och försäljning av spelare (Sveriges scenen 2013). På Sveriges scenens "hata-lista" beskrivs utförligt hur de terroriserat och förföljt spelare och domare som enligt dem har förrått klubben. Huliganerna, utnämner sig själva som beskyddare av supportrarna och övrig publik men även över klubbens rykte. Detta då de tar på sig ansvaret för att försvara klubbens heder både på och utanför plan. Det kan innebära att om huliganerna stöter på spelare på nattklubbar och pubar ser de till att skicka hem dem omgående, med eller mot deras vilja. Huliganerna anser att spelarna bör lägga ner sin själ i klubben, precis som de själva gör, vilket innebär att de inte ska vara ute och dricka alkohol dagen före match eller träning. Medlemmar ur Firman Boys berättar i en, av väldigt få, intervjuer om hur de går tillväga för att få en spelare som de är missnöjda med att avgå; först psykisk terror, fungerar inte det så återstår bara fysisk. Dessa individer får enligt Firman Boys uppgiftslämnare, väldigt svårt att få ett normalt liv och väljer därför att följa Firmans uppmaningar (Offside 2002).

Huliganerna ser sig inte bara som beskyddare av klubben och supportrarna utan även som stora investerare. De har oftast lagt ner stora summor pengar i klubben både

vad gäller investering av AIK-aktier som uppköp av årskort (Sveriges scenen 2013). All denna investering, både känslomässig och ekonomisk utgörs av de som Andersson (2011) benämner som fotbollsfamiljen, det vill säga de aktörer som bidrar till klubbens existens. Dock anser huliganerna i firmorna att det är främst de som utgör "fotbollsfamiljen", och därmed anser sig ha rätt både till inflytande i klubben samt i de aktiviteter som supporterklubben utför, så som val av tifon (konfetti, banderoller och dylikt som används som matchhöjande rekvisita) och sånger (Offside 2002). Det ges dock en baksida av de våldsamma aktiviteterna som huliganerna utför. I boken Black Army (Sännås 1998) beskrivs hur klubben har förlorat viktiga sponsorer som ett resultat av huliganernas negativa beteende samt tilldömts böter för den förstörelse de åstadkommit. Klubbens rykte har inte direkt förbättrats, snarare svärtats ner, genom massmedias bevakning av Firman och deras aktiviteter.

6.2. Det starka brödrskapet

Den sammanhållning som återfinns inom Firman Boys grundas i en mindre sammansvetsad grupp där alla värnar om att bevara den trygghet och gemenskap som finns där (Sännås 1998). Denna starka sammanhållning överbryggas alla de sociala skillnader som finns inom gruppen och stärker gruppens identitet och de får en ny lokal patriotism att förhålla sig till (Andersson 2011). De har, trots alla de vanligt rådande sociala skillnader som existerar i samhället, lyckats skapa ett kollektivt "vi" som stärks genom ett rivaliserande "dom" (ibid.). Medlemmarna i firman ser sig själva som grundpelaren i AIK:s organisation. Utan dem finns inte AIK. Spelare, tränare och vanliga supportrar kommer och går, men firman den består. Just därför räcker det inte bara med att vara en god fighter och slåss för sitt lag, utan man måste också visa lojalitet och vara beredd att dö för AIK i firmans namn (Sveriges scenen 2013). Genom att vara aktiv i en firma ges i princip inte utrymme till andra sociala kontakter, vilket också försätter dessa individer i en beroendeställning gentemot varandra, uppbyggd av gemenskap, tillit och kärlek till klubben. Det handlar inte bara om att söka sig till en grupp därför den har ett starkt våldsinriktat inslag utan även kärleken till klubben och grabbarna är viktig. Många individer som är med i en firma har en lång vänskapsrelation bakom sig vilket ytterligare förstärker deras brödrskap (Sännås 1998). Gemenskapen i gruppen är så viktig att vissa huliganer själva menar att anledningen till varför de är med i

firmorna utgörs till 90 procent av den vänskap och sammanhållning som återfinns där (Carstensen 2010).

Man kan inte enbart genom ett våldsintresse tro sig bli medlem i firman utan det är något som man kvalificerar sig för. Detta gör man genom att visa ett stort engagemang för klubben, stor lojalitet till klubbens medlemmar samt visa vad man går för i slagsmålen (Sverigesescenen 2013). Denna grupp individer som firman består av beskrivs i artikeln *Revisiting the contact hypothesis* (Gaertner, Dovidio & Bachman 1996) som en in-grupp. Individerna i gruppen får en så kallad gruppidentitet vars funktion upprätthålls genom gemensamma mål och normer. De som står utanför denna in-grupp utgörs av ut-grupper och som i relation till huliganfirmorna kan bestå av rivaliserande firmor men även samhället och de grupper som existerar där.

Green (2009) förklarar att när en huligan befinner sig i den grupp som han identifierar sig med, Firman, blir denna gruppidentitet starkare än den individuella identiteten. Denna grupptillhörighet menar Green (2009) bygger på en självvald samhörighet med en fiktiv fiende som gruppens funktion. Grupperna beskrivs både kunna vara kortvariga och under ständig omformering eller som Firman, välorganiserad och beständig. Brännberg (2010) benämner denna typ av huliganism, som innefattar firmakulturen, organiserad huliganism. Det handlar om privata uppgörelser med egna lagar som står utanför samhällets. Medlemmarna i firmorna drabbar ofta samman i styrkemätningar för att på så sätt bevisa vilken firma som är störst och starkast. Denna form av huliganism kvalificerar man sig för genom att under lång tid bygga upp ett förtroende och visa sig värdig ett medlemskap. Firmornas expansion i Sverige har medfört att yngre killar från tretton års ålder och uppåt, grupperat sig i så kallade "baby-firmor". Dessa "baby-firmor" möter andra firmors "baby-firmor", och genom dessa kamper kvalificerar man sig uppåt (ibid.).

6.3. Rivalitet och troféjakt

En tävlan om vilket lag som är störst och bäst har alltid varit framträdande i derbyn, men även mellan Stockholmslag och Göteborgslag där det snarare handlar om en geografisk tävlan om vilket lag som är bäst (Andersson & Radmann 1998). Andersson (2011) beskriver liknande situationer och syftar framförallt på att grupper ofta tenderar att skapa ett kollektivt *vi*. Detta kollektiv kan byggas upp av olika individer

som är grupperade efter ålder, klass, kön, etnicitet m.m. Genom att skapa och upprätthålla detta kollektiva "vi", så skapas också ett rivaliserande "dom". Denna typ av huliganism går under begreppet revirhuliganism, där det är geografiska gränser och historiska skiljaktigheter som blir drivkraften till våldsutövandet (Brännberg 2010).

En skillnad i dagens tävlan är att den inte nödvändigtvis bygger på dessa grunder utan kan fungera som ett substitut för annat gängvåld. Individer ges i dessa sammanhang en möjlighet att visa sitt sociala missnöje (Green 2009).

När firmorna bildades handlade det huvudsakligen om att slåss med likasinnade på matchdagarna. För de yngre killarna handlade det om att visa upp sig och befästa den fruktan för firman som fanns, genom att underhålla våldet även utanför arenorna. Detta kunde man göra genom att provocera andra huliganer men även allmänheten. För många huliganer är det också provocerande att se supportrar bära ärkefiendens färger och emblem, och det kan vara skäl nog för dem att starta ett slagsmål. För de yngre killarna är detta också ett sätt att göra sig ett namn inom firman. Genom att hela tiden söka slagsmål, både på arenan och utanför, upprätthålles firmans rykte som Sveriges mest fruktade firma (Sveriges scenen 2013). Genom att veta vem du som huligan *inte* identifierar dig med, definierar man också vilka som är ens fiende (Green 2009).

Huliganerna sluter oftast upp under gemensamma former på någon pub för att tillsammans "maxa uppladdningen". Syftet med detta är också att de ska stå beredda inför eventuella slagsmål (Green 2009). Oftast väljs pubarna och restaurangerna efter hur de ligger geografiskt, de ska helst inte ligga långt bort från arenan och gärna öppet så att de kan upptäcka om fienden närmar sig (Offside 2002). Den absolut största förnedringen man kan utsätta sina rivaler för, är att ta sig in och vinna en "fight" på deras revir.

Ett annat sätt att bevisa sin storhet är att med ett mindre nummer, det vill säga ett färre antal huliganer, vinna eller bara ens försöka ge sig på en större mobb på deras mark (Sveriges scenen 2013). När firmorna lyckas med denna bedrift höjer de sig själva till skyarna som de gudar de tror sig vara, men skapar även en än mer hatisk stämning firmorna emellan. Nuförtiden blir det dock vanligare att man byter pub allt oftare för att undvika just dessa överraskningar (Offside 2002). Under matcherna pågår också en tävlan om vem som tar hem läktarkampen, det vill säga vilka som presterar bäst i sång och med störst tifon. Denna kamp utgörs också av smärtsamma förnedringar och förolämpningar av motståndarlagets publik, spelare men även domare (Green 2009).

Vanligtvis träffas fotbollshuliganerna och gör upp före matchen utifrån förutbestämda planer. Det är dock vanligt förekommande, att det efter matcherna sker sammandrabbningar på tågstationer och busshållplatser där supportrar och huliganer stöter ihop med varandra (Dunning, Murphy & Williams 1986).

6.4. Tydliga markörer och osynliga kodex

Firmorna har olika kodex, som de själva satt upp, och som gäller mellan och inom firmorna. De hävdar själva att de vill slåss med likasinnade men det är knappast alltid detta följs. På Sveriges scenens (2013) hemsida beskrivs de krav som ställs på medlemmarna för att få vara med i Firman; man lämnar inte någon, man backar inte och man slåss bara mot likasinnade. Det framställs gärna som om det var en självklarhet att följa. Att ge sig på en vanlig supporter, en så kallad julgran, räknas som en *smutsattack*. Men trots detta, händer det alltför ofta att allmänheten kommer i vägen för ligisternas våldsbrott, avsiktligt eller ej, så skadas människor som inte går att betrakta som likasinnade alltför ofta. I boken *Black Army* (Sännås 1998) berättar en huligan öppet om hur detta är skitsnack, då många huliganer ofta misshandlar oskyldiga supportrar. Oavsett vem man slåss mot är det i vart fall en gyllene regel, för att få kalla sig en medlem i Firman Boys, att man inte backar i slagsmål utan slåss för hedern, för sina bröder och för AIK. Det innebär att man oavsett odds, håller tätt och lämnar ingen av sina egna. Firman Boys är måna om att bevara och vårda sitt rykte och värdesätter kvalitet framför kvantitet. De som kallar sig Firman Boys är inga "rookies" direkt, de är skolade i Firman sedan länge. Först efter att ha visat sig värdig, genom att slåss och visa lojalitet kan man avancera från de så kallade baby firmorna, där de yngre huliganerna möter varandra (Sveriges scenen 2013).

Omertá betyder "tystnad inför staten" och utgör en av de viktigaste kodexerna för firmorna. Begreppet har sitt ursprung i maffiakulturen där det handlar om att sicilianerna upprättar egna lagar, och att all inblandning från staten är ett uttryck för förtryck (Dagens Ledare 2008). För firmorna innebär det att man inte under några omständigheter alls får prata med polisen eller andra myndigheter. Den som "golar", tjallar, till polisen blir bannlyst, och det kan innebära ett rent helvete för denne och i värsta fall även för dennes familj (Sveriges scenen 2013). Dessa normer gäller även mot fienden, då man inte tjallar på dem heller, man är lojal mot hela livsstilen (Green 2009).

Silenzio stampa, huliganernas kodex nummer två, innebär att firmornas medlemmar inte får prata med pressen (Sveriges scenen 2013). Uttrycket myntades efter det att den italienska pressen spridit falska rykte om det italienska landslaget 1982, vilket ledde till att landslaget införde *silenzio stampa*, tystnad mot pressen (Aftonbladet 2008). Firman Boys är måna om att följa denna kodex vilket lett till att det endast har gjorts ett fåtal intervjuer och då har det varit under godkännande av de som har störst inflytande inom firman. Syftet med att inte medverka i intervjuer och dylikt är delvis för att bevara mystiken kring firmorna och på så sätt öka allmänintresset, men även då det inte är intresserade av att polis och myndigheter ska få en inblick i verksamheten och på så sätt kunna vända det mot dem (Sveriges scenen 2013). Firman Boys medlemmar uppger att de ofta blir tillfrågade att medverka i olika TV-program och intervjuer men väljer oftast, som gemensamt beslut, att avböja då det inte ligger i deras intresse (Offside 2002). De vill ju alla slåss och utan polisens ingripande, så varför förse dem med denna kunskap? TV-programmet *Insider* gjorde 2007 en granskning och försök att kartlägga Firman Boys, enligt firman själva utan framgång (Sveriges scenen 2013).

Huliganerna ifrågasätts ofta om huruvida de faktiskt älskar sin klubb, något som de flesta forskare är överens och övertygade om att de gör. De tatuerar ofta in klubbloggan på kroppen och inte sällan blir deras barn uppkallade efter någon legend inom klubben (Carstensen 2010).

Huliganerna i firmorna klär sig enligt den engelska "casual" trenden, det vill säga i dyra märkeskläder som Stone Island och Burberry. Det blir ett sätt för dem att inte upptäckas av polis och andra supportrar medan de själva vet klädkoderna och på så sätt kan upptäcka varandra (Green 2009). Huliganerna anser att det inte är någon cirkus att gå på fotboll och att man därför inte ska se ut som en pajas i souvenir-utstyrsel, varav dessa supportrar fått namnet "julgran". (Offside 2002). De för resonemanget att det som händer på plan är viktigt och att man bör klä sig därefter. Denna Casual-stil blir även ett sätt att tävla om vem som är snyggast klädd. Kläderna är så viktiga att det till och med är värre att dyka upp vid en sammandrabbning mellan firmorna i fel kläder än att förlora själva slagmålet (Green 2009). På Sveriges scenens (2013) hemsida står tydligt Firman Boys - "Förenat med stil och klass".

6.5. Våldet

Till en början var Black Army ett renodlat kompisgäng, men i takt med att Black Army växte bildades Firman Boys. Ambitionerna tidigare var att gå på matcher och trigga motståndarna, vilket ibland kunde leda till en och annan "fight". Idag är Firman Boys huvudändamål att kombinera fotbollsintresset med att slåss. Det har utvecklats från att vara ett fritidsintresse till en renodlad livsstil (Sverigesscenen 2013). Slagsmålen är välregisserade och rollbesättningen, som Green (2009) benämner deltagandet, är kontrollerad och tillskriven dem som kvalificerat sig in i firman genom att visa sig värdiga. Slagsmålen har flyttats ut från arenorna till andra mer avskilda platser för att undvika polis och allmänheten. Våldssammandrabbningarna har gått från att vara ett överraskningsmoment till att bli förutbestämda och planerade. Det har alltså skett ett skifte mellan nya och gamla huliganer.

Green (2009) förklarar att de gamla huliganerna inte använde sig av mobiltelefoner eller dylikt vid uppgörelserna, och att bråken förr var mer okontrollerade och spontana, medan de nya huliganerna vill ha mer kontrollerade våldsuppgörelser. På grund av detta har supporterpoliser och andra säkerhetsansvariga fått en uppfattning om att det har blivit mycket lugnare på arenan. Dock är detta inget som ska ses som positivt, då allmänheten och samhället, som befinner sig utanför arenan blir offer för dessa organiserade våldsuppgörelser (ibid.) Oavsett om sammandrabbningarna är förutbestämda eller ej så varar slagsmålen oftast inte mer än ett par minuter. Detta då polisen har blivit skickligare på att lokalisera vart sammandrabbningarna äger rum, med hjälp av tips från allmänheten (Offside 2002). Denna "katt och råtta lek" mellan polis och huligan betraktas från huliganernas sida som en extra spänning och utmaning, i vilken de finner en stor tillfredsställelse när de lyckas få till en "fight" utan polisens närvaro (Kerr & De Kock 2002).

Vissa huliganer anser att våldet bara utger en liten del av den tid som huliganerna tillbringar tillsammans, medan andra menar att våldet alltid står i fokus och ständigt närvarar (Green 2009). Huliganernas agerande kan förklaras utifrån att de uppnår ett så kallat negativistiskt tillstånd vilket innebär att de har ett behov av att utöva motstånd eller uppror. Huliganer uppträder provokativt genom att med sitt beteende skapa en viss spänning som provocerar andra, vilket de är väl medvetna om och även dess konsekvenser (Kerr & De Kock 2002).

Eftersom våldet och våldshandlingarna är ett så viktigt inslag i huliganernas liv, och därmed finner detta ytterst centralt, så är det viktigt att upprätthålla den aggressiva och våldsamma jargongen inom gruppen. Huliganerna lyssnar på en viss musik, dricker stora mängder alkohol och tittar ofta på våldsamma filmer. En huligan berättar, hur de efter att ha sett en våldsam film i kombination med redlöst supande under en bussresa till Göteborg, blivit så upptrissade av stämningen att de slog ner första bästa Göteborgare när bussarna stannade i staden (Sännås 1998). Dunning et al. (1986) beskriver att det tidigare har funnits två förklaringar till fotbollshuliganism, konsumering av alkohol samt det aggressiva spelet på planen. Huliganer och supportrar påstås ha en tendens att själva bli aggressiva och våldsamma om spelarna beter sig våldsamt. Dunning et al (1986) förklarar att alkohol inte kan ses som en klar anledning till fotbollshuliganism, då alla som dricker alkohol inte blir huliganer och inte heller går det att påvisa att alla huliganer dricker alkohol. Det finns inte någon vetenskaplig sanning bakom påståendet, menar författarna, då det även finns de människor som inte dricker alkohol, och trots detta blir våldsamma i dessa sammanhang (ibid.) Det kan dock vara en bidragande faktor då konsumering av alkohol tenderar att ta bort hämningar.

En huligan berättar i en intervju om sitt våldsberoende och den fantastiska adrenalinkick som detta ger. Han jämför våldet med sin erfarenhet av användningen av droger och menar att våldet är den farligaste drogen, som inget kan mäta sig med (Andersson & Radmann 1998).

6.6. Bakom huliganen

Media och en del forskning framställer den typiska huliganen som ung, arbetslös eller från arbetarklassen och med trasiga hemförhållanden. Det hade varit enklare för många att förstå varför man blir huligan om denna föreställning faktiskt speglade verkligheten (Dunning et al. 1986). Men denna föreställning, att huliganer inte skulle kunna ha vanliga arbeten och egna familjer är inte sanningsenlig. Faktum är att det finns en stor bredd vad gäller yrken och bakgrund hos huliganerna. Firmorna består av män med olika bakgrund, utbildning, åldrar och arbeten (Green 2009). I Firman Boys finns det både företagsledare, stjärnkockar och egna företagare som är alla högst aktiva inom firman (Insider). Firman Boys beskriver på sin hemsida den typiska huliganen som en

svensk man, uppväxt i någon av Stockholms förorter, skötsam och med ett helt vanligt "Svensson jobb" (Sveriges scenen 2013). Det finns dock även kriminella, nazister, rasister, arbetslösa och de som är uppväxta under tuffa förhållanden (Insider 2007). Fördomarna och de vanliga föreställningarna är inte tagna från intet utan huliganerna bestod till största delen av skinnskallar under uppstarten av Black Army, men idag är skinnskallarna väldigt få, vilket har sin förklaring då AIK:s fotbollslag till största delen utgörs av utländska spelare (Sännås 1998).

Det är dock inte alla huliganer som klarar av att sköta sitt arbete och se det som en avskild plats från huliganismen. Somliga har svårt att hålla fast vid sitt arbete, då firmalivet kräver resor till bortamatcher med allt som tillhör, vilket ibland innebär att man inte dyker upp på jobbet eller missköter det på annat sätt (ibid.). För många blir det enda alternativet, för att komma ifrån våldet, att bryta helt och säga upp vänskapen med de inblandade i firmorna. Många har stått inför ultimatumet att välja mellan flickvänner, fruar, familj och AIK. För andra är AIK och firmalivet ett stadie i ens liv som man sedan lämnar genom en mognadsprocess (ibid.). Det kan beskrivas som att huliganismen med årens mognad får konkurrens av vuxenlivets tilltagande krav och på så sätt växer de ifrån det våldsamma livet. Genom att bilda familj och investera i sociala band ökar förmågan att vilja avhålla sig från kriminalitet och denna typ av riskbeteende som huliganismen innefattar (Green 2009).

7. Analys

Vi vill börja med att presentera en kort sammanfattning av boken *En av grabbarna* som är den empiri vi nedan analyserar. Boken är skriven av pseudonymen Johan Höglund som enligt honom själv är mellan 30 och 40 år då boken utgavs år 2005. Johan uppger att syftet med boken var att dela sin berättelse och historia om de unika band han knöt till sina AIK bröder och den mytomspunna verksamheten Firman Boys. I slutet av boken skriver Johan att han inte längre är en aktiv huligan, men han förklarar att han tror att han kommer att ha svårt att hålla sig undan Firman Boys aktiviteter, då huliganismen har ett fast grepp om honom.

Johans berättelse börjar när han är i tretton års ålder och flyttar till Stockholm och introduceras av sin morbror för AIK. Vi får följa Johan och hans engagemang för fotbollen och våldet under de tre decennier som han var aktiv som fotbollshuligan.

Berättelsen handlar om brödrskapet Firman Boys och om hur Johan upplevde och erfara denna livsstil. Johan berättar om utvecklingen som skett under de tre årtionden som han deltog och upplevde detta fenomen samt hur hans liv har gått från att vara en supporter med ett måttligt deltagande till att vara en aktiv firmamedlem i Firman Boys med livet som insats.

7.1. Identitet

Johan börjar med att förklara hur han upplevde högstadietiden och vilka påfrestningar han genomgick där. Han beskriver sig själv som en kille som inte stack ut från mängden, vilket plågade honom. Johan berättar att han var tvungen att välja väg, antingen skulle han bli en kille som andra kunde köra över, eller skulle han bli tvungen att framhäva sig själv som en mer tuff och säker kille. Det Johan gör är att försöka finna sig en plats i samhället i vilken han kan känna gemenskap och tillhörighet. Genom att länka samman sin unika person med ett specifikt kollektiv kan Johan ingå i denna kollektiva identitet som bygger på gemensamma intressen och ett likhetstänk (Hammarén & Johansson 2009). Johan introducerades redan som ung för den starka gemenskapen som Black Army stod för. Genom att tillhöra en familj som hade starka band till Black Army så involverades Johan, oavsett om han ville eller ej, i denna sociala aktivitet, vilket förenklade Johans val av livsriktning och därigenom erkännandet av identitet som huligan (Sen 2006). Desto mer Johan tog del av denna atmosfär, desto mer ville han vara en del av den och få uppleva den starka gemenskap som genomsyrades hos supportrarna på ståplats. För Johan blev det en målsättning att ta sig in i den innersta kretsen, för att på så sätt finna sig tillrätta i det identitetssökande som han gjorde. Det är tydligt, att Johan tidigt kunde identifiera sig med gruppen och den hätska och ofta aggressiva och våldsamma stämning som rådde. Detta påverkar Johans beteende genom att han drar sig till våldsutövandet då han försöker vinna respekt och ta efter gruppens normer genom sina handlingar (Sen 2006).

”Jag var exalterad av stämningen och var det något som fascinerade mig alldeles extra så var det våldet på och omkring matcherna.” (Höglund 2005, s. 25)

Johan fann en stark samhörighet i Black Army, och senare i Firman Boys i vilken (grupp) han kunde spegla sig själv och förstärka sin identitet som huligan och våldsutövare. Genom att internalisera denna grupps normer och regler och på så sätt se sig själv i

deras ögon skapas den viktigaste förutsättningen för Johans identitetsskapande. Denna spegling blir en bekräftelse på Johans unika person samt att den tillskriver Johan en plats i samhället (Johansson 2004).

”Jag hade kvickt gått från att vara en betydelslös kille i mängden, direkt upp till toppen.” (Höglund 2005, s. 36).

Johan väljer att ge ”huligan-Johan” företräde framför andra identiteter då denna upptar den största delen av hans tid. Då val av identitet är kontextberoende och Johan under största delen av sin ungdom lever i denna livsvärld som innefattar huliganism är det också den identitet som blir den primära (Hammarén & Johansson 2009, Sen 2006).

7.1.1. Social identitet

Det framgår så som vi ser det, att Johan endast har vänner som uteslutande har en livsstil som präglas av våld. Oavsett om det är vännerna han umgicks med som ung eller om det är vännerna han fick genom Black Army och Firman Boys så fyller dessa grupper syftet för Johan, nämligen att ingå i en grupp där det förekommer våld (Sen 2006). Firman Boys är en starkt sammansvetsad grupp med ett tydligt mål om att vara störst, starkast och framförallt den mest fruktade firman. Utöver de gemensamma målen så förenas de även då de har ett gemensamt behov, nämligen att få utlopp för sitt våldsbegär. Det är genom andra firmors delaktighet som behovet av att få slåss på lika villkor kan tillfredsställas (Nilsson 1993).

”Det var inte bara med grabbarna i AIK jag levde med våldet som drivkraft. Det var en livsstil som även präglade min vardag, så väl hemma som med mina likasinnade vänner ute i Väsby.” (Höglund 2005, s. 82).

Johans identitetsskapande stärks av att han är med andra som är likasinnade och det är i detta samspel som den sociala identiteten skapas (Jenkins 2004). Johans alla identiteter utgörs mer eller mindre av sociala identiteter då identitetsskapande måste ha en mening för att uppstå och denna mening kan Johan bara finna genom interaktion med andra huliganer (ibid.). Johan blir genom detta aktiv i sitt identitetsskapande då han är med och påverkar hur han förhåller sig och tar ställning till olika situationer och andra individer. Vi förstår att Johan har reflekterat mycket över sin delaktighet och hur den påverkar honom, även om det mestadels framgår i hans senare livsskeenden, vilket också tyder på ett aktivt skapande av den sociala identiteten. Genom att vara helt uppslukad i denna livsvärld så underordnar Johan sig allt vad den står för.

”Jag var Gnaget och Gnaget var jag och AIK styrde allt från de vägar jag skulle gå till alla beslut jag skulle fatta. AIK styrde mitt humör, som var strålande om de vann och som var bedrövt om de förlorat. Gnaget bestämde mina sociala val av vänskapsband och umgänge. AIK var min religion och de andra klubbarna var bara bränsle för elden som brann för fotbollen och dess kultur.” (Höglund 2005, s. 78).

Det är väldigt få saker som inte verkar styras och genomsyras av behovet att bli bekräftad i denna grupp. En social identitet behöver inte nödvändigtvis utesluta betydelsen av andra identiteter, men i detta fall är det svårt att identifiera några andra identiteter (Sen 2006). Även när Johan berättar och reflekterar över sitt liv som familjefar och som arbetskollega så ser vi att det är identiteten som huligan som blir mest framträdande trots Johans försök att spegla en annan sida av sig själv.

7.1.2. Roller

De sociala identiteter som vi kan identifiera hos Johan fyller olika funktioner beroende på de kontextuella sammanhang som han befinner sig i. I dessa sammanhang ställs vissa förväntningar på Johans framträdande. När Johan är på sin arbetsplats förväntas han agera efter de normer och regler som ställs där eller när han är hemma med sin son, så är papparrollen den roll som definierar hans beteende och agerande. När Johan ställs inför ett slagsmål förväntas han att agera efter de regler och normer som är tillskriven rollen som huligan. Johan måste, för att behålla sin trovärdighet i rollen som huligan, leva upp till de föreställningar som finns inom denna rolls ramar (Hammarén & Johansson 2009).

”Jag stod och vaggade fram och tillbaka samtidigt som jag slogs med min beslutångest. Skulle jag, som det krävdes, gå in och ta de smällar jag visste att jag skulle få och få loss någon av grabbarna, eller skulle jag agera som en stor fitta och springa därifrån?” (Höglund 2005, s. 72).

Till en början upplevs Johan ha svårt att ta på sig rollen som huligan då det grova våldet tycks skrämja honom lika mycket som det fascinerar honom. Senare följs detta snarare av en viss tveksamhet när han bevittnar de absolut grövsta våldsscenerna. Johan kan på så sätt sägas ha en viss tveksamhet inför sitt rolltagande till en början och maskerar detta, genom att med en tuff attityd till sin omgivning hoppas på att vinna respekt hos gruppens medlemmar. Med tiden som går integreras dock denna roll så djupt i Johan att den blir en del av hans personlighet, och han kan därför fortfarande vara trovärdig i

rollen som huligan även när han upplever den tveksamhet som ibland råder (Goffman 2004).

7.1.3. Främre och bakre regionen

Tilliten mellan killarna i Firman Boys är en förutsättning för firmans överlevnad. De vet att de "har varandras ryggar", och de har kvalificerats in av den anledningen att de har vad som krävs för att vara ledande på scenen. Deras handlingar utspelar sig i den region där andra aktörer och observatörer skapar den inramning för vilken våldsutspelet sker (Goffman 2004). Johan kan således vara i den främre regionen tillsammans med de andra medlemmarna i Firman Boys när de möter andra firmor och står som aktörer för den beskådande allmänheten. Likaså kan den främre regionen vara en plats där Firman Boys umgås lugnt och stillsamt, men då är inramningen annorlunda och Johans framträdande anpassas efter detta. För gruppen är dock denna inramning samtidigt den bakre regionen då det blir den plats där de kan lätta lite på den hårda jargongen, eftersom andra aktörer, det vill säga firmor, inte närvarar (Johansson 2004).

"Vi hade även ett avslappnat förhållande till varandra när vi träffades under andra sammanhang än fotboll. Då lade vi alla värderingar åt sidan och släppte prestigen en smula, så bröstorgarna sjönk." (Höglund 2005, s. 141).

Vid de tillfälle i boken där Johan reflekterar över sina handlingar som huligan kan man se hur hans andra identiteter träder fram i den bakre regionen. Vi ser en sårbarhet hos Johan i form av sitt familjebildande där tveksamheten till hur han ska balansera dessa livsvärldar ska gå till. Hans tvivel till rollen som huligan får en allt större plats desto äldre han blir och detta tvivel omarbetar rollen till att vara mindre delaktig (Johansson 2004). När Johan tar på sig pappa- och yrkesrollen så skapas den region för inom vilken Johan kan distansera sig och öppna upp för ett reflekterande förhållningssätt gentemot rollen som huligan.

"Av någon anledning hade jag alltid skött skolan och senare också mina arbeten. Våldet nådde mig aldrig där och det blev en sorts frizon där jag kunde andas fritt om dagarna." (Höglund 2005, ss. 82-83).

7.2. Gruppen

De första gångerna Johan kom i kontakt med huliganismen och den grupp individer som han senare kom att bli en del av, går det att utläsa av Johans berättelse att han upplevde våldet som något han inte ville vara en del av. Dock lockades Johan av gemenskapen som återfanns i denna referensgrupp. Black Army var den referensgrupp vars livsstil Johan sympatiserade med, avseende att få vara del i ett större sammanhang och den status de hade i Johans hemkommun (Svedberg 2003). Vi tror dock att Johans eftersträvan av att få vara en del i denna grupp, vilket han också blev, gjorde att han fick göra avkall på sina egna värderingar och normer då grupptillhörigheten och den trygghet som han fann där var viktigare (Mathiasson 1994). För Johan tror vi att längtan efter en grupptillhörighet var så viktig och avgörande att det inte hade spelat någon roll vilken typ av grupp han introducerades för. Då gruppen är den mest grundläggande form av socialt stöd som vi har, anser vi att Johans strävan att få ingå i en social grupp varit av den betydelsen att gruppens ideologier inte nödvändigtvis behövde överensstämma med hans egna (Nilsson 1993).

”Jag tänkte aldrig att jag kunde lösa mina problem på det sättet, dessutom kunde det göra ont att få stryk och ingen trettonåring gillar smärta.” (Höglund 2005, s. 34).

”Jag njöt i stora drag av att få ta del i grabbarnas gemenskap och jag var full av förtjusning av den fullständiga makten vi hade i vår egen kommun.” (Höglund 2005, s. 36).

Firman Boys och den gruppkultur som har skapats där grundas på gemensamma mål, intressen och värderingar. Dessa fundament sammanfattas i de normer som finns upprättade inom Firman Boys. Därtill följer också sanktioner när dessa beteenderegler inte följs. Johan upplevs ofta ha dessa sanktioner hängandes över sig, när han i tveksamhetens stund vid en sammandrabbning väljer att gå gruppens normer till mötes (Mathiasson 1994). Johans rädsla för de eventuella sanktioner som kan följa vid ett normbrott mot Firman Boys, som att bli utesluten från gruppen, tror vi grundar sig i att gruppidentiteten är starkare än Johans egna individuella identitet. Gruppens betydelse och vilja står sig starkare än individernas var för sig (ibid.)

Johans berättelse visar på relationsmönster i gruppen som ständigt förändras men en hierarki som alltid är densamma. Gruppens liv består alltså av olika skeden där vi kan se hur Johan som ung kämpade för att vinna de äldres respekt, då det var de som

avgjorde om man förtjänade en plats i gruppen (Nilsson 1993). Vi kan se att gruppens relationsmönster har varit i princip de samma i hela Johans berättelse, de yngre som ser upp till de äldre som i sin tur avgör de yngres öden. Kontinuitet i gruppens konstruktion är viktigt när den träder in i en ny generation, detta för att det fyller en funktion i gruppen i form av trygghet. När Johan efter ett par års uppehåll från scenen kommer tillbaka, och förändringar där har skett i form av förbestämda uppgörelser, så kan vi förstå att detta skapat en otrygghet hos Johan. Otryggheten kostar mycket energi i form av att gruppens konstruktion inte är lika stabil och fast som Johan varit van vid sedan tidigare (Nilsson 1993).

En förutsättning för att Firman Boys ska kunna existera, vars huvudsyfte är att möta likasinnade, är att det finns andra grupper med samma målsättning som dem själva. Genom att det finns en "dom" grupp, i form av andra firmor, stärks Firman Boys identitet som grupp. Firman Boys kan då mäta sig och framförallt tävla mot sina rivaler och genom detta stärka solidariteten inom gruppen, med hjälp av bland annat ett förstärkt hat gentemot "dom" gruppen (Svedberg 2003).

"En vis man fick en gång en fråga av en journalist. – Vilket lag hejar du på? - Alla lag som möter Djurgården, svarade han." (Höglund 2005, s. 157).

"Jag kan skänka bort alla allsvenska seriesegrar, eller ett Champions League-spel i Europa varje år, bara jag vet att AIK hamnar före DIF i tabellen." (Höglund 2005, s. 158).

7.2.1. Teamframträdande

När Johan, och Firman Boys, möter andra huliganer i sina uppgörelser så sker en viss form av samarbete inom gruppen. Detta samarbete går ut på att representera Firman Boys efter deras egna föreställningar om sig själva. Firman Boys har vissa uppsatta regler och normer samt att de utåt sett talar för att de är de "största i Sverige". Det blir därför viktigt att ge det intryck i deras framträdande som de själva vill representera (Goffman 2004). Denna intrycksstyrning speglas även i andra sammanhang där gruppen framträder tillsammans. När Johan och de andra medlemmarna i Firman Boys träffas i andra sammanhang, så blir deras uppdrag som team fortfarande att förmedla den förväntan som finns på dem av den sociala omgivningen de befinner sig i. Detta uttrycker sig i Johans berättelse i form av högljudda och uppseendeväckande beteende ute på pubar, restauranger och dylikt (ibid.).

Kontinuiteten kännetecknas av en gemensam uppslutning inför matcherna där Johan och de andra huliganerna i gruppen utför de rutiner som är förutbestämda, så som sång, uppladdning och ett stort alkoholintag. Denna rutin är en förberedelse inför deras gemensamma mål, att vara ordentligt uppladdad inför våldsuppgörelsen som väntar dem. Även motståndarna utgör en viktig del i teamframträdandet. Tillsammans skapar de det fenomen de själva vill representera, fotbollshuliganism. Johan och övriga huliganer har som gemensamt mål att slåss mot likasinnade varav de har satt upp gemensamma normer och regler för inom vilka de kan få utlopp för sitt våldsbehov. Detta visar på att det även finns ett samarbete dem emellan för att få till det teamintryck som förväntas i framträdandet (ibid.). Sabotage i framträdandet beskriver Johan som händelser då medlemmar i den egna, men även den andra gruppen bryter mot deras gemensamma normer och regler. Detta kan tänkas påverka tilliten inom gruppen men även framkalla en rädsla då de är ömsesidigt beroende av varandra och en misstro till varandra kan ta form.

"Alla peppade varandra med blickar som törstade efter våld och genom rörelser som sade att man desperat ville ha det. Dels för att hålla laddningen vid liv och dels som en sorts bekräftelse att alla verkligen var på tårna. – Kom igen nu grabbar! – Håll ihop!" (Höglund 2005, s. 16).

7.3. Symbolik

Johan och de andra huliganerna är högst aktiva i skapandet av fenomenet huliganism då det är i interaktion med andra huliganer som detta blir meningsfullt. Genom kommunikation och symbolanvändning konstrueras en reproduktion av huliganism. Det är i denna sociala relation till andra som Johan kan relatera och skapa en förståelse och mening om sig själv (Johansson 2004). Gruppen som Johan befinner sig i använder sig av olika symboler för att sända ut ett budskap och en förhoppning om att få respons på detta av andra utomstående. Symbolanvändning blir en förutsättning för huliganerna att förstå varandras handlingar och skapa en social struktur kring fenomenet (Hewitt 1981).

Användningen av gruppens centrala symboler är en förutsättning för att vinna acceptans och respekt inom gruppen. Det handlar inte bara om användning av materiella symboler, utan likväl om att kunna använda sig av de verbala och kroppsliga (Lalander & Johansson 2012). För Johan blir det tydligt att det inte räcker med att

befinna sig på rätt sektion på läktaren, eller att bära en bomberjacka, han måste agera som de övriga i gruppen för att bli en trovärdig gruppmedlem. Symbolanvändningen tydliggör även gruppens identitet och förstärker de sociala band som ryms inom denna (ibid.). Dessa symboler kan ses och förstås som både tydliga och otydliga beroende på vem som är utövare och mottagare. För Johan, som står inom gruppen, blir användandet av otydliga symboler förståeliga då han besitter kunskap och har en kontextuell förståelse för dessa begrepp och fenomen.

7.3.1 Tydliga symboler

Något som tydligt visar symbolanvändningens betydelse är den klädkod som går att följa i Johans berättelse. Genom att till en början använda sig av bomberjackan med det orangea fodret kunde dessa individer tydligt markera sin grupptillhörighet, och på så sätt blev det också en tydlig markör för vilka som stod utanför gruppen. Förutom klädseln kan vi tydligt se hur denna grupp använder sig av olika revir, så som specifika pubar, sektioner på arenorna samt områden i Stockholm, för att kommunicera ut vad som tillhör gruppen. Detta kan också tolkas som att dessa symbolers sociala karaktär får en viktig innebörd i form av ett maktutövande (Hewitt 1981).

”Den orangea färgen blev också ett tydligare distanstagande från den stora massan på Norra. Vad färgen stod för gick inte att ta miste på och den betydde att ingen längre kunde rida på vårt rykte eller hävda sig som en av oss.” (Höglund 2005, s. 108).

En viktig symbolanvändning som är och uppfattas konkret och lättolkad, är den verbala kommunikationen. De rivaliserande grupperna använder sig av förnedrande sånger om varandra för att på så sätt skapa en provokation i hopp om att få till stånd en motreaktion. Dessa stimuli är lika mycket till nytta för dem själva att gå igång på som för att väcka frustration hos rivalerna, då orden uppfattas på samma sätt för dem själv som för de andra (Hewitt 1981). När Johan använder sig av förnedrande ord så som ”djurgårdsfitta” fungerar detta som ett triggande stimulus för honom då han vet och har förståelse för ordets innebörd. Likaså fungerar det som stimulus för den som blir kallad för det, då denne också är införstådd med det verbala budskapet. Denna interaktion får mening då båda är införstådda med betydelsen av ordets användning. Vi är dock tveksamma till att Johan är införstådd med hur han själv påverkas av att kommunicera

dessa verbala symboler, då vi förstår det som att Johans syfte enbart är att provocera rivalerna.

”- Du är för sorglig, säger Engberg i ett sista försök att trycka på de rätta knapparna. Och jag har ändrat mig förresten, fortsatte han. Du kan gå härifrån din lilla Djurgårdsfitta.” (Höglund 2005, s. 91).

Sekunderna före en sammandrabbning mellan två firmor, kännetecknas oftast ett enormt vrål. Detta kan tänkas fylla en viktig funktion då denna adrenalinurladdning blir en definition av situationen. Alla är införstådda med vrålets betydelse, att slagsmålet är nära, och detta sociala samspel får en symbolisk innebörd i form av att de tillsammans har kommit överens om vrålets betydelse. Denna interaktionshändelse är en process som hela tiden måste reproduceras, då den inte är beständig (Helkama et al. 2000).

”... men när stolar började flyga ut från uteserveringen, samtidigt som ett välbekant vrål gick genom luften, förstod jag vad som hände. Vrålet gick inte att ta miste på. Jag hade lärt mig att känna igen det vid det här laget och det gick alltid som en rysning genom kroppen när det drabbade mig. Det var ett ljud som väckte varje cell inom mig och det var ett ljud jag lärt mig att fullkomligt älska.” (Höglund 2005, s. 12).

Huliganerna använder sig av kroppsspråket för att kommunicera känslor, hot och provokation. Genom Johans beskrivningar av mötet mellan huliganerna förstår vi att de kroppsliga gesterna fyller en viktig funktion i interaktionen mellan varandra. När huliganerna bröstar upp sig och gestikulerar inbjudande med sina händer tolkar vi detta som en invit till ett slagsmål. Detta då de är medvetna om att de gester som används, uppfattas på samma sätt av provokatörerna och de provocerade (ibid.).

Ett viktigt symboliskt budskap gentemot allmänheten som huliganerna utför, för att stärka sin maktposition, är att vandalisera och hota både civila och andra personer inom klubb fotbollen. När Johan berättar om grov vandalisering i form av mordbränder och dylikt tolkar vi detta som ett sätt att inte bara få uppmärksamhet, utan även att ingjuta skräck i den stora allmänheten. När sådana här företeelser omskrivs i media kan vi bara tolka detta som att huliganerna själva ser detta som en tydlig symbol på att de har lyckats, då myten och rädslan för dem därigenom har förstärkts. Media blir på så sätt det objekt som kommunicerar både huliganernas lyckande som allmänhetens skräck. (Hewitt 1981).

När Johan beskriver användningen av olika tillhyggen som används vid slagsmålen, så som basebollträ och armeringsjärn, tolkar vi detta som att dessa objekt blir till omedelbara hot. De blir till hot därför att människornas relationer till varandra i dessa specifika situationer, utgör en förståelse för objektets symboliska betydelse (Johansson 2004). Vi har inte vid något tillfälle kunnat utläsa att Johan tror att det är dags att spela brännboll när han ser någon komma med ett basebollträ, detta då sammanhanget talar sitt tydliga språk.

”Han hade ett armeringsjärn och med det började han sakta att gå med långa och demonstrerande steg bortåt entrédörrarna och de jättelika panoramafönstren. Han lyfte armen och började gå fram och tillbaka och slå med sitt tillhygge. Ruta efter ruta gick i kras med ett oväsen som överröstade skriken inifrån.” (Höglund 2005, s. 55).

7.3.2 Otydliga symboler

Som ung klädde sig Johan i de kläder som då var representativa för Black Army, då de tydligt ville synas och markera vilka de var. Efter engelskt manér i vanlig ordning, tog svenska firmor efter deras casual trend. Då denna klädstil kännetecknas av ett internt igenkännande fyller den funktionen att förbli en otydlig symbol för allmänheten och polisens sida (Lalander & Johansson 2012). Klädkoden fungerar även som en förstärkande symbol för gruppens känsla av gemenskap. Vid ett tillfälle, då Johan bar en tröja som inte var kollektivt godkänd av gruppen, uppfattar vi att den känsla av otrygghet som Johan kände, grundas i en saknad av likhet med resten av gruppen.

”Aldrig hade jag haft en tydligare bild av min fiende. De såg ju fan likadana ut allihop, med snedbenor på huvudet i alla möjliga sorters färger och sina stora ringar i öronen. Kläderna var utstuderat lika. Ljusa 502:or och förbannat röda Umbrojackor, som lyste som spanska muletas.” (Höglund 2005, s. 98).

Andra otydliga symboler som vi kan urskilja i Johans berättelse är de interna kodex som existerar inom firmorna. För gemene man låter det kanske vansinnigt att inte polisanmäla när man blivit utsatt för en grov misshandel och dessutom vet vem gärningsmannen är. För huliganerna är detta en helig regel som inte under några omständigheter får brytas. Genom att själva ta lagen i egna händer ser vi detta som ett sätt för huliganerna att skapa ett oberoende och utöva en makt mot staten. Motsatsen till att göra denna typ av motstånd handlar om att anpassa sig och göra som andra,

vilket är det sista en huligan strävar efter (Lalander & Johansson 2012). Denna kodex är möjlig för huliganerna att följa tack vare deras symboliska förmåga att sätta sig in i den andres situation, alltså att huliganerna befinner sig i situationen under samma villkor (Helkama et al. 2000).

”Men någon gång kunde vi alla åka i backen och det var något som var med i alla inblandade grabbars beräkningar. Det var ju ingen av oss som ville sitta ett år på kåken för att ha skickat in en knoge i ansiktet på någon som varit där i syfte att göra samma sak med dig.” (Höglund 2005, s. 127).

En annan kodex som kan ses som en otydlig symbol är bestämmelsen av att man inte får använda tillhyggen samt sparka på någon som ”tagit mark”. Vi tolkar detta som en osynlig kodex vars funktion är att förhindra att någon blir allvarligt skadad. Till en början handlade slagsmålen om att slåss under dessa kodexar, på lika villkor. Desto äldre Johan blir desto tydligare framgår det hur dessa kodexar mer och mer suddas ut. Johan förklarar det utifrån drogernas intåg på scenen medan vi anser att det istället kan bero på att huliganismen har gått lägre ner i åldrarna och att dessa yngre individer är mer benägna att ta risker.

”Alla vet att man inte sparkar på en som ligger. Det var en hederskodex vi hade. Den som åkt i backen var redan förbrukad och till det en stor torsk, så varför förnedra honom ytterligare?” (Höglund 2005, s. 10)

8. Avslutande diskussion

Syftet med vår uppsats var att få en ökad kunskap om den organiserade fotbollshuliganismen samt få en bredare förståelse för hur en huligan tänker och känner kring de delar av sitt liv som innefattar huliganism.

Våra tankar kring fenomenet var från början, vilket också speglar de första delarna i vår uppsats, att en individ dras till huliganism utifrån dennes behov av att få utöva våld i form av att slåss i uppgjorda slagsmål. En möjlig slutsats som vi med hjälp av vår första undersökning, litteratur- och dokumentöversikten kunde ana var att individerna inte väljer att bli huliganer för våldets skull utan att där ligger en stark dragning till att ingå i den gemenskap som återfinns i denna typ av gruppering. Vår uppfattning är inte heller att individerna väljer denna livsstil enbart utifrån avsaknad av andra sociala grupptillhörigheter utan vi tolkar Firman Boys som en grupp med en sammanhållning utöver det vanliga. I denna grupp går man in med livet som insats och alla

gruppmedlemmar förväntar sig att du gör detsamma. I vårt analysarbete har vi förstått hur viktigt det är med tillit till varandra inom denna grupp, en tillit som skapar den unika sammanhållning och gemenskap som återfinns inom Firman Boys.

Vidare i vårt analysarbete har vi kommit fram till att Johan eftersträvar att få vara en del av denna grupp utifrån idén om att faktiskt *bli någon*. Han får genom gruppen en chans att stärka sin position under sin skolgång, som han beskriver som tuff och påfrestande.

För honom symboliserade skolan en massa krav, och då framförallt på den hysteri kring att man som individ måste *vara någon*. Johan menar att han antingen var tvungen att slåss, för att visa de andra skolkamraterna sin värdighet, eller så skulle han vara beredd på att få agera slagpåse. För honom var valet skrämmande men han ansåg sig inte ha några andra alternativ.

Vi är ganska övertygade om, att bli en huligan, inte är något som sker över en natt eller något som sker oreflekterat. Det är en kvalificeringsprocess som kräver ett enormt engagemang från individen för att bli rekryterad till denna grupp. För Johan blev denna grupp ett bevis på att han faktiskt var duglig till något. I denna grupp kunde han få respekt och bekräftelse på att han verkligen kunde bidra med något, och genom detta kan vi förstå hur Johan har skapat sig rollen/identiteten "huligan Johan".

I och med att vi anser att gemenskapen är en faktor som står överordnad våldet tror vi att Johan likväl skulle kunna hamna i en annan typ av grupp. I detta fall blev Johan introducerad för AIK av sin morbror redan som barn och i kombination med hans sociala missnöje ökade sannolikheten att han skulle komma att bli en del av denna grupp. Det är inte så att alla som tycker om AIK och som känner sig lite utanför blir huliganer, men sannolikheten ökar om man dessutom fascinerats av våld, är kille, uppmuntras av andra huliganer samt att man håller på att utveckla sina sociala identiteter. Vi tänker att identitetsutvecklingen är något som huvudsakligen sker i tonåren, vilket också förstärker idén om att huliganism är ett ungdomsfenomen. Det är inte troligt att en femtioåring plötsligt bestämmer sig för att bli huligan.

Grupper och grupperingar är den mest basala tillhörigheten som finns, och det är naturligt att söka sig till andra individer och att befinna sig i ett sammanhang med andra. Vissa individer tenderar att hamna i vissa grupper och andra individer tenderar att hamna i andra. En del människor drar sig till människor som gillar att spela datorspel, och tillsammans bildar de datorspelsgruppen. Andra drar sig till människor som idrottar och tillsammans bildar de idrottsgruppen. Hela samhället består av

grupperingar, och det är en självklarhet att man som individ drar sig till de grupperingar av människor som väcker nyfikenhet, intresse och spänning.

Vi kan se vissa likheter mellan hulangrupper och gatugäng, båda försvarar och slåss i sin klubbs respektive sitt områdes namn. I USA är det vanligt förekommande med den typ av gatugäng och gängvåld, som bygger på samma idé som revirhuliganismen, exempelvis "East Side" mot "West Side". En intressant spekulering skulle kunna vara att avsaknaden av fotbollshuliganism och annan idrottsrelaterad huliganism i USA, kan bero på att det inte finns något behov då gatugängen redan bedriver en typ av organiserat våld.

I vår undersökning har vi fått kunskap om fotbollshuliganism samt en bredare förståelse för vilka tankar, funderingar och känslor som återfinns inom en huligan. Vi är väl medvetna om att dessa funderingar och känslor inte utgör en generell sanning, då vi endast har valt att undersöka detta utifrån en hulgans perspektiv. Det har även i genomförandet av studien väckts många nya frågor kring vilket förebyggande arbete som bedrivs kring fenomenet idag. Fotbollshuliganismen går allt lägre ner i åldrarna och vi anser att det är viktigt att skolorna och eventuellt fritidsgårdarna får mer kunskap om fotbollshuliganism och vilka typiska signaler som finns inom detta. Hur kan man som lärare eller fritidspersonal upptäcka dessa signaler i tid? Hur kan myndigheterna genom sitt förebyggande arbete försöka få dessa individer att tänka annorlunda och inte sysselsätta sig med våldshandlingar och umgås med andra huliganer på sin lediga tid? Vi anser att socialarbetare, framförallt i storstäderna, bör öka sin förståelse för fenomenet samt utveckla strategier och beredskaper för hur man ska hantera och gå tillväga med problemet. Det finns idag kunskap och expertis inom området och vi anser det nästan bedrövligt att man som socionomstudent får så lite kunskap om ungdomsgäng och framförallt de destruktiva gängen som begår olika våldsbrott. Citatet nedan visar tydligt hur lätt det är för ungdomar att dölja sin identitet som huligan.

"Hur skulle jag kunna förklara för henne att de enda gånger jag var riktigt lycklig var när jag slogs? Hur hanterar man det som förälder? – Varsågod morsan, det här har du gjort riktigt bra! Jag har nått perfekta resultat i skolan, jag är frisk som en nötkärna, jag är trevlig och omtyckt bland de flesta, mina värderingar och mål är sunda, jag har ett utmärkt bordsskick, jag öppnar dörrar för äldre, jag är fullt kapabel till att få flickvänner, jag är enligt flickorna snygg och jag har ett bra jobb med en lysande karriär som väntar

mig, med möjligheter att tjäna bra pengar. – Och ja, just det, mamma – jag älskar att slå folk på käften!” (Höglund 2005, s. 83).

Om vi hade fått möjlighet att utföra ännu en undersökning idag, så skulle det varit intressant att titta närmre på, precis som vi nämnt ovan, vilket förebyggande arbete som bedrivs kring fotbollshuliganism. Undersökningen skulle då vara mer inriktad på hur professionerna kommer i kontakt med dessa ungdomar samt vilka resurser de har att tillgå för det förebyggande arbetet. Vi tänker att mycket av det förebyggande arbetet måste ske i skolorna då det är inom denna arena individerna ofta utvecklar sitt intresse för fenomenet, vilket ställer ett högre krav på samverkan mellan dessa aktörer.

Vår slutsats är att fotbollshuliganismen i allra högsta grad är ett socialt problem som måste få ett större fokus inom socialt arbete, detta då det är en växande ungdomskultur som går allt lägre ner i åldrarna. Vi har lärt oss att detta fenomen kan vara mycket svårt att upptäcka, men med rätt kunskap och tillräckliga resurser anser vi att det finns goda möjligheter att förhindra och förhoppningsvis minska fotbollshuliganismens utbredning i Sverige. Vi hoppas att det i framtiden läggs mer resurser kring det förebyggande arbete som vi anser behövas inom dessa ungdomsgrupper för att på så sätt öka förutsättningarna för ungdomarna att bättre kunna anpassa sig till rådande samhällsnormer.

Vi vill med följande två citat illustrera hur vi till en början såg våldet som den främsta anledningen till att välja firmalivet. Detta då våldet har fått mest utrymme i boken, både beskrivet utifrån Johans känslomässiga tillstånd under våldssammandrabbningarna som konkreta regler kring hur det går till. Vi har trots detta tolkat och analyserat fram att den primära anledningen inte är de direkta våldshandlingarna. Istället menar vi att det är allt runtomkring våldet, och som är uppbyggt kring en unik gemenskap i den bemärkelse som vi har presenterat i analysdelen, som utgör den viktigaste byggstenen för Firman Boys.

”Det är då man måste ha det, direkt, det är då man är som farligast för sin motståndare, därunder våldsgasmen är man oövervinnerlig och man hör ingenting, ser ingenting, vill ingenting, kan ingenting, måste ingenting förutom att få ut den anspänning som man gått med under en så lång tid. När ansiktet är hett av ursinnet inom dig och alkoholen har förstärkt vartenda sinne. När driften för överlevnad har fått dig på tå och du känner rädslan sticka i din näsa. Då alla ljud omkring dig är en symfoni av aggression och

vansinne, det är då man vill ha det. Det är då det måste ske.” (Höglund 2005, ss. 200-201).

”Det handlade inte bara om att stå upp för varandra vid box, utan det här var killar jag varit beroende av på flera sätt genom min uppväxt. Jag hade sökt och alltid fått massivt stöd, framförallt under tuffa tider i samband med en rad personliga kriser. Detta var mina bröder, som jag var så i oändlighet tacksam mot.” (Höglund 2005, s. 173).

9. Referenser

- Aftonbladet (2008) "Det blir ett sånt jäkla spring..." (elektronisk) <
<http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/sverige/superettan/article11538284.ab>> (2013-02-04)
- Ahrne, G. & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Andersson, G. & Swärd, H. (2008) "Etiska reflektioner". I Meeuwisse, Anna, Swärd, Hans, Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red.): *Forskningsmetodik för socialvetare*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur
- Andersson, T (2008) "Fotbollsforskning: Huliganer, bonnjävlar och proffs" (elektronisk), Nationalencyklopedin *Sveriges officiella hemsida* <
<http://www.ne.se/rep/fotbollsforskning-huliganer-bonnjävlar-och-proffs>> (2012-11-04).
- Andersson, T. (2011). *"Spela fotboll bonnjävlar!": en studie av svensk klubbkultur och lokal identitet från 1950 till 2000-talets början. D. 1, Helsingborg, Landskrona, Malmö, Listerlandet, Växjö och Göteborg*. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion
- Andersson, T. & Radmann, A. (1998). *Från gentleman till huligan?: svensk fotbollskultur förr och nu*. Stockholm: B. Östlings bokförl. Symposion
- Andersson, T. (2010) "Svensk fotbollshuliganism 1900-1970". I Havelund, Jonas, Joern, Lise & Rasmussen, Kristian (red.): *Fotboll och huliganism i Skandinavien: [en antologi]*. 1. uppl. Malmö: Idrottsforum.org
- Armstrong, Gary (1998). *Football hooligans: knowing the score*. Leamington Spa: Berg
- Braun, R, & Vliegenthart, R (2008), 'The contentious fans: The impact of repression, media coverage, grievances and aggressive play on supporters' violence', *International Sociology*, 23, 6, p. 796-818.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber
- Brännberg, T. (1998). *Bakom kulisserna: [en socialpsykologisk studie av en förening]*. Diss. Göteborg : Univ.
- Brännberg, T. (2010) "Att dekonstruera begreppet huliganism". I Havelund, Jonas, Joern, Lise & Rasmussen, Kristian (red.): *Fotboll och huliganism i Skandinavien: [en antologi]*. 1. uppl. Malmö: Idrottsforum.org
- Carstensen, T. (2010) "Fra bomberjakker til stone island". I Havelund, Jonas, Joern, Lise & Rasmussen, Kristian (red.): *Fotboll och huliganism i Skandinavien: [en antologi]*. 1. uppl. Malmö: Idrottsforum.org

Dagens ledare (2008) "Omertá maffians kod av tystnad" (elektronisk)
<<http://www.dagensledare.se/?cat=41&tid=1118>> (2013-02-04)

Dahlborg Lyckhage, E. (2006) "Att analysera berättelser (narrativer)". I Friberg, Febe (red.): *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Lund: Studentlitteratur

Dunning, E, Murphy, P, & Williams, J (1986), 'Spectator violence at football matches: towards a sociological explanation', *British Journal Of Sociology*, 37, 2, p. 221.

Friberg, F. (2006) "Att göra en litteraturöversikt". I Friberg, Febe (red.): *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Lund: Studentlitteratur

Gaertner, S, Dovidio, J, & Bachman, B (1996), 'Revisiting the contact hypothesis: The induction of a common ingroup identity', *International Journal Of Intercultural Relations*, 20, 3-4, pp. 271-290

Goffman, E. (2004). *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. 4. uppl. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Green, A. (2009). *Fotboll och huliganism: utveckling, problem och åtgärdsarbete i England och Skandinavien*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet

Hammarén, N. & Johansson, T. (2009). *Identitet*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Helkama, K. Myllyniemi, R. & Liebkind, K. (2000). *Socialpsykologi: en introduktion*. 1. uppl. Malmö: Liber

Hewitt, J. P. (1981). *Jaget och samhället: socialpsykologi ur den symboliska interaktionismens perspektiv*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Hydén, L-C. (2008) "Berättelseforskning". I Meeuwisse, Anna, Swärd, Hans, Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red.): *Forskningsmetodik för socialvetare*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur

Höglund, J. (2005). *En av grabbarna: [en berättelse inifrån brödraskapet Firman boys]*. Stockholm: MMG Books

Insider (2007) "Firman Boys" (elektronisk) <
<http://www.youtube.com/watch?v=Ze4EoVEd4TA>> (2013-01-18)

Jenkins, R. (2004). *Social identity*. 2. ed. London: Routledge

Johansson, A. Öberg, P. (2008) "Biografi- och livsberättelseforskning". I Meeuwisse, Anna, Swärd, Hans, Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red.): *Forskningsmetodik för socialvetare*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur

- Johansson, T. (2004). *Socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur
- Jönson, H. (2010). *Sociala problem som perspektiv: en ansats för forskning & socialt arbete*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Kerr, J, & De Kock, H (2002), 'Aggression, Violence, and the Death of a Dutch Soccer Hooligan: A Reversal Theory Explanation', *Aggressive Behavior*, 28, 1, p. 1-10,
- Lalander, Philip & Johansson, Thomas (2012). *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. 4., uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur
- Mathiasson, C. (1994). *Praktisk gruppsykologi*. Lund: Studentlitteratur
- Nilsson, Björn (1993). *Individ och grupp: en introduktion till gruppsykologi*. Lund: Studentlitteratur
- Offside (2002) "I mörkrets hjärta" (elektronisk) *Firman Boys officiella hemsida* <<http://www.sveriges scenen.com/offside.html>> (2013-01-15).
- Sen, Amartya (2006). *Identitet och våld: illusionen om ödet*. Göteborg: Daidalos
- Svedberg, L. (2003). *Gruppsykologi: om grupper, organisationer och ledarskap*. 3., [bearb., uppdaterade och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Sveriges scenen (2013) (elektronisk) *Firman Boys officiella hemsida* <<http://www.sveriges scenen.se>> (2013-01-15).
- Sännås, P-O. (1998). *Black Army*. Huddinge: Action bild
- Vetenskapsrådet (2013) "Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning" (elektronisk) <<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>> (2013-02-12).